Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47-йил чиқиши

№ 208 (13.164).

1965 СЕНТЯБРЬ 5 ЯКШАНБА

Баҳоси 2 тийин.

ССРР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Олтинчи чақириқ СССР Олий Советининг олтинчи сессияси 1965 йил 1 октябрда Москва шаҳрида чақирилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1965 йил 3 сентябрь.

Қашқадарё области теримда ҳамон пешқадам. 3 сентябрь куни область давлатга йиллик планнинг 1,76 проценти миқдорида пахта сотиб, энг кўп ўсишга эришди, йиллик топшириқни 14,44 процент адо этди.

Шу куни Бухоро области йиллик планнинг 1,52, Сурхондарё области 1,10, Фарғона области 0,90 ва Андижон области 0,74 проценти миқдорида пахта тайёрладилар.

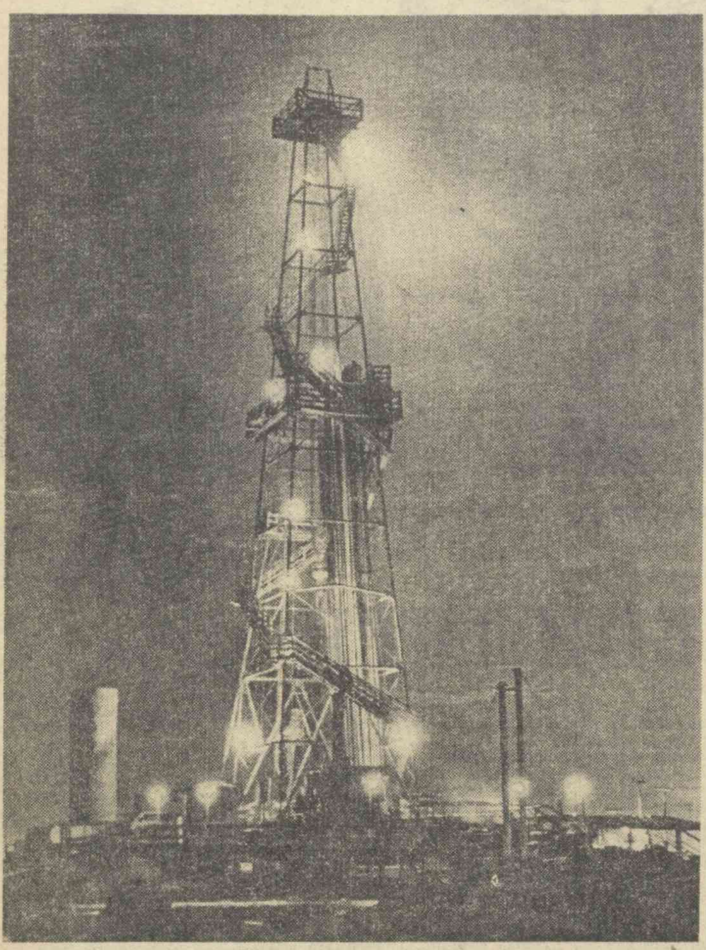

Газли чироқлари

Р. Шамсиддинов фотоси.

ЛОЧИНЛАР

Чироқчи районидаги «Восход» совхози пахтакорлари ҳозиргача йиллик планни 54 процент бажардилар. Юсуф Худойбердиев бошлиқ бригада коллективи пахтани териш ва давлатга сотишда пешқадамлик қиляпти. Улар планни 80 процентдан ошириб бажариб, маррага яқинлашиб қолдилар. Пешқадам звеноларнинг аъзолари зиммага олинган мажбуриятни ҳам тезроқ адо этиш учун курашни тобора авж олдиряптилар.

З. ИСРОИЛОВ, «Совет Ўзбекистони» мухбири.

«Зангори кема»лар пахтазорда

ШЕРОБОД, («Совет Ўзбекистони»нинг махсус мухбири). Шеробод чўлидаги «Янгиобод» совхози далаларида «зангори кема»лар суза бошлади. Утган куни биринчи бўлимнинг Абдулла Маманазаров бошлиқ бригадасида 5 та агрегат пахта терди. Эшмирза Ҳаитмуродов, Банир Мирбобоев, Бойтўра Шерқобилов каби механик-ҳайдовчилар дастлабки куниёқ «пўлат этак»лардан 2-2,5 тоннадан пахта тўкди. Ҳозир агрегатлар сафига яна 4 та машина қўшилди.

С. ҚОДИРОВ.

КПСС МК МАРТ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

АНИҚ РЕЖАЛАР

Пахта терими бошланганига бир неча кун бўлди. Қизил карвонлар тайёрлов пунктига узлуксиз келиб турибди. Пахта ортилган прицепларнинг сони кун сайин кўпайиб боряпти. Теримга тушмаган бригадалар сони тобора камайиб, терим суръати кўтарилмоқда. Теримчилар бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан кўпроқ пахта териш иштиёқида. «Бешариқ», «Октябрь 40 йиллиги» совхозлари ҳозиргача давлатга бир неча юз тоннадан «оқ олтин» топширди.

Район хўжаликларида 249 терим агрегати ҳужумга шай бўлиб турибди. Машина теримига ажратилган майдонларда дефолиация давом этяпти. Дастлаб дори сепилган пайкалларда ҳадемай терим машиналари суза бошлайди.

Район партия комитети терим бошланиши олдидан уни муваффақиятли ўтказиш тадбирларини белгилади. Ана шу тадбирлар бизга пахтани тез ва нобуд қилмай йиғиб-териб олиш ва давлатга топшириш каби жиддий имтиҳондан муваффақиятли ўтишда, шубҳасиз, ёрдам беради. Районимиз меҳнаткашлари теримга тушиш олдидан ўз имкониятларини чамалаб кўрдилар. Йиллик планни 10 октябргача, мажбуриятни эса 15 октябргача бажариш ҳақида сўз бердилар.

СССР Министрлар Советининг «Пахта етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтиришдан колхоз ва совхозларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш ҳақида»ги қарори пахтакорларимизни жуда мамнун қилди. Улар ҳосилнинг 95 процентини фақат биринчи сортлар билан топширишга аҳд қилишди.

Яхши тайёргарлик — муваффақият гарови. Ҳосил йиғим-терими тараддуди ўз вақтида кўрилди. 249 пахта териш, 100 та кўрак чувиш ва 33 та кўрак териш машиналари, 249 та пахта хирмони, 33 сушилка сифатли ремонт қилинди. 404 та прицеп, 164 автомашина, 63 автокачка, 45 мингта этак, 10 мингдан ортиқ қоп-қанор, тарозилар, терилган ва ташиладиган пахтанинг устини ёпиш учун зарур бўлган материаллар тайёрланди. Йўллар, кўприклар созланди.

Машина теримига ажратилган майдонлар бегона ўтдан тозаланди. Буларнинг ҳаммаси сентябрь ойида ҳосилнинг 70 процентдан зиёдрогини, 10 октябргача эса йиллик планда белгиланган миқдордаги пахтани териб олиш имкониятини беради.

Бу йил механизаторларга катта умид боғлаяпмиз. Пахтакорлар баҳордан буён тер тўкиб етиштирган ҳосил тез ва юқори сифат билан териб олиниб, давлат омборига тушиши учун барча терим агрегатлари тўла қувват билан ишлашини таъминлаймиз. Механизаторларнинг унумли ишлаши учун зарур бўлган ҳамма шароитларни яратиб берамиз. Бу — меҳнат ва маблағ сарфини анча камайтиради, пахтанинг таннархини арзонлаштиради.

Бу йил район хўжаликларида 8500 гектар майдондаги ғўза машинабоп қилиб ўстирилди. Энди шу майдондан машиналар билан давлат планининг 23 проценти миқдоридаги ёки 9600 тонна пахта териб олинади. Ҳисоб-китоб қилиб кўрилди. Агар шу миқдордаги пахта қўл билан терилса унга 7000 дан ортиқ ишчи кучи ажратиш, уларга 380 минг сўм ҳақ тўлаш лозим бўлади. Борди-ю, у машиналар билан терилса фақат 32000 сўм сарфланади ёки бошқача қилиб айтганда 348 минг сўм маблағ, бундан ташқари жуда кўп миқдорда ишчи кучи тежалади.

Машиналар группа усулида икки сменада ишлатилади. Бунинг учун етарли миқдорда механик-ҳайдовчи кадрлар тайёрланди. Ҳозир 500 га яқин механизатор терим агрегатларини ишга тушириш ҳақида кўрсатма кутиб турибди. Улар машина терими планини 10 октябргача бажарамиз, дейишмоқда.

Район партия ташкилоти механизаторлар ва теримчиларнинг социалистик мусобақасини кенг авж олдириш режаларини белгилади. Колхоз ва совхозларга бериш учун район партия комитети ва район ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи таъсис этилди. Мусобақа натижаси бригадаларда ҳар 5 кунда, колхоз ва совхозларда эса 10 кунда якунлаб борилади. Ғолибларга Қизил байроқлар бериш билан бирга, энг илғор механизаторлар ва теримчилар алоҳида рағбатлантирилади.

Биз ҳосил йиғим-терими мавсумида пахтакорлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни янада кучайтириш мақсадида ҳар бир бригадага иккитадан, пахта териш машиналарининг ҳар бир группасига эса биттадан агитатор бириктириб қўйишни лозим топдик. Ҳар 10 кунда агитаторлар куни, ҳар ойда агитаторлар семинари ўтказиб борилади. Дала меҳнаткашлари ўртасида оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишларни олиб борганда асосий эътибор пешқадам теримчилар ва механизаторларнинг тажрибасини оммалаштириш, илғорлар сафини кенгайтиришга қаратилади.

Терим даврида пахтакорларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш чоралари кўрилмоқда. Далада зарур озиқ-овқат ва саноат моллари билан савдо қилиш кенг йўлга қўйилди. Хоҳлаган кишилар ишдан кейин уйида овқат пишириб ва нон ёпиб ўтирмайдилар. Умумий овқатланиш муассасалари ҳар бир колхоз ва совхозда марказлашган ошхона ва новвойхона таомлари ва нони билан қишлоқ аҳолисини тўла ва узлуксиз таъминлаб турадилар.

Барча бригадаларнинг дала шийпонлари ремонт қилиниб, қайта жиҳозланди. Уларнинг ҳаммасида сотувчисиз магазин, кутубхона, душ, радио бор. Мавсумий боғча ва яслилари иши яхшиланди. Улар жиҳозланди ва ўйинчоқлар билан таъминланди.

Қишлоқ коммунистларининг 80 проценти ва комсомолларнинг 90 проценти бевосита пахта йиғим-теримида иштирок этади. Колхоз ва совхозларнинг партия ва комсомол ташкилотлари ҳар бир коммунист ва комсомолга йиғим-терим даврида у бажариши лозим бўлган ишлар юзасидан конкрет топшириқлар бердилар.

Буларнинг ҳаммаси районда 40-45 кун ичида 45 минг тонналик «оқ олтин» хирмонини бунёд этиш имконини беради.

Район партия комитети колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари ҳамда хўжалик раҳбарлари, район ижроия комитети ва ишлаб чиқариш бошқармаси билан биргаликда етиштирилган барча ҳосилнинг илиқ-иссиқ кунларда сира нобуд қилмай териб олинишини, пахтакорлар ҳосил йиғим-терими ва давлатга пахта сотиш юзасидан ўз зиммаларига олган конкрет мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлаш юзасидан барча зарур чораларни кўради.

О. АЛИХОНОВ,

Киров район партия комитетининг биринчи секретари.

Фарғона область.

ДЎСТОНА ВИЗИТЛАР

Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бош секретари ўртоқ Н. Чаушеску бошчилигидаги Руминия Социалистик Республикаси партия-ҳукумат делегацияси 4 сентябрда КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Л. И. Брежнев ҳузурида бўлди.

Визит вақтида суҳбат бўлди. Бу суҳбат қардошларча самимий вазиятда ўтди.

Қардош Руминиядан келган меҳмонлар ўша куниёқ Кремлда КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигин ҳузурида бўлдилар. Илиқ, дўстона суҳбат ўтказилди.

Руминия Социалистик Республикасининг делегацияси 4 сентябрда Кремлда КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ А. И. Микоян ҳузурида бўлди.

Илиқ, самимий вазиятда ўтган визит вақтида дўстона суҳбат бўлди.

(ТАСС).

ДАСТЛАБКИ БАЙРАМ

4 сентябрда Тошкентдаги Округ офицерлар уйида Нефть ва газ саноати ходимларининг Бутуниттифоқ кунига бағишланган тантанали йиғилиш ўтказилди. Йиғилишни Тошкент область партия комитетининг секретари К. Н. Бекаев очди.

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгашининг раиси А. Р. Хўжаев республикада нефть ва газ индустриясининг ривожланиши тўғрисида доклад қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг республика нефть ва газ саноатининг барча ходимларига табрикномасини ўқиб берди.

Бухоро, Андижон, Фарғона, Ўзбекистоннинг жанубидаги нефтчилар ва газчилар, «зангори ёқилғи» магистралларининг қурувчилари ва ер ости разведкачилари ўз байрамларини тантанали вазиятда нишонладилар. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

«Главсредазспецмонтаж» 93-трестининг бошқарувчиси Сергей Иванович **Никитин** республикадаги қурилиш ташкилотларида кўп йиллардан буён ишлаб келаётганлиги учун ва туғилган кунига 60 йил тўлганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

Сўнгги соатда

● «Қозоғистон-2» кўмир комбайни соатига 250 тонна кўмир қазиб олиши мумкин. Копейскдаги (Челябинск области) С. М. Киров номли кон ускуналари заводи коллективи мана шу машинанинг уч нусхасини чиқарди.

Кон баҳодири ўзидан илгари чиқарилган машиналардан анча ихчам ва енгилдир.

● Қорақалпоғистон яйлов-мелиорация трести қурилиш-монтаж бошқармаси коллективи Қизилқумда водопроводнинг биринчи навбатини ётқизди. Учужақ тоғида зарур миқдорда сув берадиган асосий резервуар қурилди. Сув магистралининг йигирма биринчи километридан ўнг шохобча ажралиб чиқиб, Тўрткўл районидаги қўйчилик фермаларига сув етказиб беради.

● Токчилик бўйича Ялтада бўлиб ўтган халқаро кенгашда иштирок этган Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, токчилик ва виночилик институтининг бир группа мутахассислари Ўзбекистонга қайтиб келдилар.

Кенгашдан кейин бўлиб ўтган дегустацияда Ўзбекистоннинг эртаги узумларидан «Шредер эрта пишар узуми», «Бозори», «Сурхок» ва «Ризамат» навлари 9,9 баллгача энг юқори баҳо олди. Ана шу навлар ҳар гектаридан 120 центнер ҳосил беради. Бу эса оддий узумларга қараганда 30 процент кўпдир.

САНОАТИМИЗ ГВАРДИЯЧИЛАРИ

Бугун бутун мамлакат нефть ва газ саноати ходимларини муборакбод этмоқда, уларни, саноатимиз гвардиячиларини янги меҳнат зафарлари билан қутлаб, етти йиллик топшириқларини муваффақиятли бажаришда катта зафарлар тиламоқда.

Нефть ва газ саноати ходимларини, оловкорларни, замонамиз прометейларини анод ва мартень печлари олдида турган металлург, ўлкамизга нур таратаётган энергетик, пахтакорнинг қалин дўсти бўлган кимёгарлар, пахта териш машиналари чиқараётган машинасоз, қурилиш индустрияси корхоналарининг меҳнаткашлари ҳам табриклаяпти.

Нефть ва газ саноатининг жадал ривожланиши экономикамизнинг ҳамма тармоқлари тараққиётига баракали таъсир қилмоқда, Владимир Ильич Ленин ибораси билан айтганимизда, янги ижтимоий тузумнинг ғалабаси учун энг асосий, энг муҳим бўлган меҳнат унумдорлигини кўтаришда муҳим омил бўлмоқда.

Мана олтмиш йилдирки, Фарғона водийсидан нефть қазиб олинмоқда. Кейинги йилларда эса геолог ва олимларимизнинг меҳнати ва матонати билан янги-янги хазиналар очиляпти. Ўзбекистонимизнинг ҳайратомуз бойлиги табиий газдир. Бухоро — Хива нефть — газ вилоятининг очилиши республикамиз нефть геологияси фанининг камолотидан, геолог ва пармаловчиларимиз фидокорлигидан далолат берди.

Ўзбекистон Совет Иттифоқининг йирик ёқилғи базасига айланди. Ҳозирнинг ўзидаёқ Ўрта Осиёда, жумладан Ўзбекистонда 500 га яқин нефть-газ конлари ва структуралари борлиги аниқланди. Нефть ва газнинг саноат аҳамиятига эга бўлган манбалари Бухоро—Хива нефть-газ вилоятида, Фарғона водийсида ва Сурхондарё воҳасида, Устюрт ясси тоғлиги ва Орол бўйи даштларидадир. Совет кишиларининг азми ва ғайрати билан она ер хазиналари очилмоқда, халқ бахт-саодати йўлида, мамлакатимизда коммунистик жамият қуришдек улуғвор мақсад йўлида хизмат қилдирилмоқда.

Табиий газдан халқ хўжалигида фойдаланиш Ўзбекистон ССР ҳамда Ўрта Осиёдаги бошқа қардош республикалар ва Урал экономикасини жадал ривожлантиришда муҳим роль ўйнайди. Республикамиздаги 230 саноат корхонаси арзон, қулай ва тежамли ёнилғи билан ишламоқда, 265 минг хонадон газдан баҳраманд бўлди. Дастлабки маълумотларга қараганда бунинг шарофати билан 13 миллион тонна қаттиқ, 2,5 миллион тонна суюқ ёнилғи ўрнига «зангори олов» ишлатилмоқда. Натижада 95 миллион сўм давлат маблағи тежаб қолинди.

Бу йил Ўзбекистон ёнилғи саноатининг юраги бўлиб қолган Бухоро областида 1959 йилда қазиб олинганига нисбатан 310 баравар кўп табиий газ олинади. Бошқача қилиб айтганда, Бухоро нефть-газ бирлашмасининг корхоналари бир неча-кундузда 1959 йилда қанча газ қазиб олинган бўлса, шунча ёнилғи қазиб чиқаришмоқда. 1963 йилдан бошлаб Бухоро областида нефть қазиб олиш ҳам бошланди. Шу йилнинг саккиз ойи мобайнида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан анча кўп «қора олтин» қазиб олинди. Оловкорларимиз партия ва ҳукумат томонидан қўйилган вазифани, яъни Газли конидан йилига 15 миллиард кубометр «зангори олов» қазиб олиш ҳақидаги топшириқни муддатидан илгари бажардилар. Эндиликда Бухоро конларидан Ўрта Осиё республикалари ва Урал экономикаси эҳтиёжи учун йилига 20 миллиард кубометр табиий газ қазиб олиш мумкин.

Ҳозиргача республикамиздаги 29 шаҳар, 18 посёлка газлаштирилди. Бу йил Ўзбекистон ёнилғи балансида табиий газнинг салмоғи 60 процентга етади. Бекобод, Олмалиқ, Чирчиқ каби навқирон индустриал шаҳарларнинг меҳнаткашлари завод-фабрикаларда табиий газдан кўнгилдагидек фойдаланиб, меҳнат унумдорлигини ва иш маданиятини муттасил юқори кўтармоқдалар. Газдан фойдаланиш маҳсулот таннархини арзонлаштириш ва сифатини кўтаришда яхши самара бермоқда.

Эндиликда газ қувурларини ҳам темир йўл транспорти сингари экономикамиз қон томири дейиш мумкин. Магистрал газ қувурлари қуриш авж олиб кетди. Давримизнинг буюк иншооти, дўстлик ва қардошлигимиз рамзи бўлган Бухоро — Урал газ қувурининг биринчи навбати қуриб битказилиб Қизилқумнинг «зангори олови» Урал домналарида ёна бошлади. Янги газ қувурининг шарофати билан Урал ёқилғи балансида табиий газнинг салмоғи 1,2 процентдан 35,2 процентга кўтарилади. Газ қувури орқали Уралга йилига 21 миллиард кубометр табиий газ юбориб турилади. Муборак — Тошкент — Фрунзе — Олмаота газ қувури ҳам жадал қурилмоқда. У қардош республикаларни арзон ёнилғи билан таъминлайди.

Республикамиз нефть ва газ саноати ходимлари катта муваффақиятларга эришдилар. Улар олдида, бундан буён ҳам яна буюк, яна масъулиятлироқ, яна мураккаброқ вазифалар турибди. Конларни геофизик усулда қидиришни янада такомиллаштириш, пармалаш ишларига сарфланаётган капитал маблағларнинг юқори самара беришига эришиш лозим. Шуни унутмаслик керакки, пармаловчиларнинг билими ва савияси қанча юқори бўлса, хазина «кўзи» шунча тез очилади. Қудуқ қазиш жадаллашади. Аварияларнинг йўли бекилади, демакки ёнилғининг беҳуда исроф бўлиб кетишига чек қўйилади.

Экономикамизни нефть ва газ билан узлуксиз таъминлаб туриш учун янги конларда разведка мақсадида ҳам, эксплуатация мақсадида ҳам кўплаб қудуқлар қазиш керак. Шунингдек, янги конларни ишга тушириш, газ қувурлари ва нефть қувурлари барпо этиш, электр линиялари, йўллар ҳамда уй-жой, маданий-маиший муассасалар барпо этиш зарур бўлади. Мамлакатимиз Европа қисмини газ билан таъминлашга мўлжалланган Ўрта Осиё — Марказ газ қувурини барпо этиш мўлжалланмоқда. Бу газ дарёси ҳам Туркманистон ва Ғарбий Ўзбекистон конларидан бошланади. Геолог ва пармаловчиларимиз янги-янги табиий газ денгизларини топадилар деб ишонч билдириш мумкин.

Газ қувурларидан тўлиқ фойдаланиш ёнилғи таннархини арзонлаштиришда, қишлоқ ва шаҳарларимизга мўл-кўл ёнилғи юборишда муҳим аҳамиятга эга. Шу жиҳатдан олганда Жарқоқ — Тошкент газ қувурини тўла ишга тушириш катта иқтисодий фойда берган бўлур эди. Ҳозир бу газ дарёсининг бешдан бир қуввати ишга солинмаган. Республикамиз нефтни қайта ишлаш корхоналарининг бир меъёрда ишлаши ҳамда ускуналар қувватидан тўлиқ фойдаланиш учун бу заводларни хом ашё билан тўла тўкис таъминлаш керак.

Нефть ва газ саноати ходимларини байрам билан қутлаймиз, уларга Ватанимиз бахт-саодати йўлида янги муваффақиятлар тилаймиз!

СЕНТЯБРЬ 4 „ОҚ ОЛТИН" ХИРМОНИ

Республикада пахта тайёрлашнинг бориши

(Планга нисбатан процент ҳисобида; биринчи стун — областлар; иккинчи стун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи стун — мавсум бошидан; тўртинчи стун — дефолиация қилинган майдонлар)

Қашқадарё	1,76	14,44	19,10
Бухоро	1,52	6,48	0,13
Сурхондарё	1,10	3,39	7,34
Фарғона	0,90	2,24	3,53
Андижон	0,74	1,66	0,42
Тошкент	0,40	1,04	22,53
Қорақалпоғистон АССР	0,23	0,56	0,61
Самарқанд	0,25	0,42	0,19
Сирдарё	0,07	0,21	1,04
Хоразм	0,10	0,19	1,20

ДЎСТЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

СССР Олий Совети Президиуми СССР билан Афғонистон подшолиги ўртасида бетарафлик ва ўзаро ҳужум қилмаслик тўғрисида 1931 йил 24 июндаги шартноманинг амал қилиш муддатини узайтириш ҳақида 1965 йил 6 августда Москвада имзоланган протоколни ратификация қилди. Бу қарор СССР Олий Совети Президиумининг 3 сентябрда Кремлда СССР Олий Совети Президиуми Раиси А. И. Микоян раислигида бўлиб ўтган мажлисида якдиллик билан қабул қилинди.

СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико СССР Министрлар Советининг топширувига биноан мажлисда ахборот бериб, бетарафлик ва ўзаро ҳужум қилмаслик тўғрисидаги Совет — Афғонистон шартномасининг аҳамиятини таърифлаб ўтди.

Афғонистон билан дўстона муносабатларимизнинг негизлари Октябрь революциясидан кейинги дастлабки йиллардаёқ В. И. Лениннинг бевосита иштироки билан яратилган эди. Иқтисодий, сиёсий ва маданий соҳалардаги Совет — Афғонистон муносабатлари ҳозирда ҳам тўла қонли муносабатлар бўлиб, ўзаро ишонч ва ҳурмат мавжудлиги билан характерланади.

СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети ташқи ишлар комиссияларининг топширувига биноан, Иттифоқ Совети комиссиясининг аъзоси депутат Ю. В. Андропов гапирди. СССР Олий Совети ҳар иккала палатаси комиссияларининг аъзолари, деди у, СССР билан Афғонистон ўртасидаги шартноманинг муддатини узайтириш тўғрисидаги протоколни якдиллик билан маъқулладилар ва бу шартнома Совет — Афғонистон дўстлигини янада мустаҳкамлаш учун катта аҳамиятга эгадир, деб ҳисоблайдилар.

Мажлисда СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари М. Холов ва М. А. Искандаров, СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари, Совет Иттифоқи Маршали С. М. Будённий ва В. С. Толстиков гапирдилар.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми «Иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик тўғрисидаги Совет — Ироқ битимига илова тариқасида СССР ҳукумати билан Ироқ Республикаси ҳукумати ўртасида 1965 йил 17 мартда тузилган протоколни ратификация қилиш ҳақида»ги ҳамда «Дунай дарёсидаги «Темир дарвоза» районида «Жердап» гидроэнергетика ва кемалар қатнаш системасини Югославия томонидан қуришга иқтисодий ва техникавий кўмаклашиш тўғрисида Совет Иттифоқи билан Югославия ҳукумати ўртасида тузилган битимни ратификация қилиш ҳақида»ги масалаларни ҳам кўриб чиқди.

СССР Олий Совети Президиуми ўз муҳокамасига тақдим этилган ҳужжатларни якдиллик билан ратификация қилди.

(ТАСС).

Бугун—нефть ва газ саноати ходимларининг Бутуниттифоқ куни

Нефть ва газ саноати ходимларининг Бутуниттифоқ куни

ХАЗИНА АХТАРИБ

Серхосият ёнилғи

Партиямизнинг XXII съезди инсониятнинг эзгу орзуси коммунизмни тез суръатлар билан қуриш учун зарур бўлган шарт-шароитларни, халқ хўжалигимиз барча тармоқларини ривожлантириш истиқболларини илмий асосда белгилаб берди. Бунда республикамизнинг халқ хўжалиги, шу жумладан, нефть ва газ саноати салмоқли ўрин олганлигини кўрамиз.

Шуни айтиш керакки, бундан 15 йил муқаддам Ўзбекистон газ саноатининг марказларидан бирига айланади деб айтиш қийин эди. Унинг кимсасиз чўл-биёбонларида ғоятда катта газ, химия ва энергетика саноати барпо этилади, деб айтиш эса хаёлга ўхшаб кўринарди.

Республикамиздаги геологлар, олимлар, разведкачи нефтчиларнинг зўр ташаббуси туфайли Бухоро — Хива вилоятида яшириниб ётган газ ва нефть конларининг, шу жумладан ғоятда улкан Газли конининг топилиши бу умидларни реал ҳақиқатга айлантирди. Шунинг учун ҳам ҳозир республикамиз халқ хўжалиги планида Ўзбекистонда яқин йиллар ичида газ, нефть, химия ва энергетика саноатини барпо қилиш масаласи аниқ рақамлар билан ифодаланган. Чунончи, етти йиллик планда республикамизда азот ўғитлари тайёрлайдиган бир неча йирик заводлар қуриш ва Чирчиқ электрохимия комбинатини реконструкция қилиш белгиланган. Табиий газ бу заводларда ўғитларни ва бошқа маҳсулотларни ишлаб чиқариш учун хом ашё сифатида кенг фойдаланиляпти. Масалан, Чирчиқ комбинатини газлаштириш натижасида минерал ўғитларнинг баҳоси 20-25 процент, комбинатга сарфланадиган электр энергияси икки баравар камаяди. Шунингдек, бу ерда сунъий шойи ва бошқа маҳсулотлар олиш учун қўлланиладиган хом ашё ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилади.

Нефтни қайта ишлаб чиқарадиган Фарғона заводи билан бир комплексда қатор азот ўғитлари заводлари ҳам вужудга келади. Бу заводларда минерал ўғитлар ва химик синтезнинг бошқа қимматли материаллари ишлаб чиқарилади. Бухоро, Навоий, Тошкент, Наманган, Марғилон сингари шаҳарларда ҳам нефть, айниқса газ хом ашёсидан сунъий ва синтетик материаллар ишлаб чиқарадиган бир қанча завод ва комбинатлар қурилади.

Табиий газ ва нефтни химик жиҳатдан қайта ишлашнинг кенг йўлга қўйилиши жуда кўп маблағни тежашга имкон беради. Шу билан бирга у ишлаб чиқариш маданияти ва даражасини юксалтиришга ёрдам беради. Етти йилликда Тошкент, Чирчиқ, Янгийўл, Бекобод, Самарқанд, Каттақўрғон, Когон, Бухоро, Навоий, Фарғона, Андижон, Наманган ва бошқа бир қанча шаҳарлар газлаштирилади.

Бутун жаҳонда тенги йўқ Бухоро— Урал газ қувури орқали кўҳна Урал саноатига ўзбек ери бағридан чиққан «зангори олов» мунтазам равишда оқиб турибди. Бу, йилига миллиардлаб кубометр газ берадиган конлар ишлаяпти демакдир. Бу ишларни бажаришда республикамиз нефтчи-газчилари, разведкачилари, геологлари зўр жасорат кўрсатдилар.

Жасоратли кишилар

Нефть ва газ саноатининг республикамиздаги тараққиётида геолог ва разведкачи-олимларимизнинг ҳиссаси анчагина. Аввало, геологлар, нефтчи-газчилар ҳақида: улар республикамизнинг чўл-биёбонларида, тоғ-тошларида ва кимсасиз қум-саҳроларида оғир табиий шароитларга бардош бериб, ер бағридан нефть ва газни ахтардилар, Фарғонада, Бухоро—Хива районларида, бепоён Устюртда, Ҳисор этакларида нефть ва газнинг катта конлари бор деб ишонч билан айтдилар. Булар: «Газлида газ кони бор» деган дастлабки тадқиқотчилар А. Чистяков, А. С. Уклонский, Бухоро—Хива районларида биринчи бўлиб нефть ва газни қидирган С. И. Ильин, бу районларда нефть ва газ «нафасини» ҳаммадан аввал билган Н. А. Билолов, Фарғона ва Жанубий Ўзбекистонда нефть ва газ конларини топишда катта жонбозлик қилган А. М. Габрильян, И. П. Зубов, гигант Газли конини топишда зўр матонат кўрсатган А. Г. Жуковский, К. А. Сотериади, А. Г. Бабаев, В. И. Чернов, П. Н. Еникеевлар каби нефть ва газчилардир. Булардан С. И. Ильин, А. Г. Жуковский, А. А. Бакиров, К. А. Сотериади, П. Н. Еникеев, В. И. Черновларнинг ижодий меҳнати партия ва ҳукуматимиз томонидан юксак қадрланди. Улар Ленин мукофоти лауреати деган юксак мукофотга сазовор бўлишди. Улар Бухоро—Хива, Ҳисор ва Жанубий Ўзбекистон, Фарғона ва Устюртда ғоятда кўп қийинчиликларни енгиб, ўнлаб конларни топишда матонат кўрсатган азаматлардир. А. Р. Хўжаев, Х. Т. Тўлаганов, А. Исмоилов, А. Абдураупов, Ю. В. Каеш, В. Г. Горковец, Б. И. Биков каби талантли геологлар, разведкачилар, нефтчиларнинг раҳбарлигида Ўзбекистон Геология комитетининг ва Ўзбекистон ишлаб чиқариш кенгашининг кўп минг кишилик коллективи илмий ва амалий ишлар олиб бормоқда.

Нефть ва газ конлари пармалаш технологиясини такомиллаштиришда, газ ва нефть қазиб олишда зарур ишларни бажараётган каттагина коллективга раҳбарлик қилиб, зўр илмий тадқиқот ишларини муваффақият билан бажараётган кишиларни алоҳида таъкидлаб ўтиш зарур деб ҳисоблайман. У. Ж. Мамажонов, С. Н. Назаров, А. М. Хуторов ўртоқларнинг бу соҳадаги ишлари айниқса ибратлидир.

Тадқиқотчилар

Энди республикамизда нефть ва газ конларининг тарқалиш қонунларини илмий асосда белгилаб, уларни қидириш-разведка қилишда, янги ва арзон ускуналарни ишлаб чиқишда ҳамда чуқур қудуқлар пармалаш технологияси соҳасида илмий тадқиқот ишлари олиб бораётган тадқиқотчилар — Нефть ва газ конлари геологияси ва разведка қилиш институтининг катта коллективи ҳақида сўз юритмоқчимиз.

Нефть ва газ конлари топишни осонлаштириш, унинг бугунги ва эртанги истиқболини ёритиб беришда илмий тадқиқот ишлари, аввало, нефть ва газ геологияси ҳамда разведкаси соҳасидаги фаннинг ривожланиши катта аҳамиятга эга. 1959 йилда ташкил қилинган бу институт зиммасига катта вазифалар юкланган. Институт дастлаб турли жойларда иш олиб борди. Шу билан бирга, илмий текшириш ҳамда нефть ва газ геологияси, разведкаси соҳасида малакали кадрлар тайёрлаш ишларини кенг кўламда бошлаб юборди. Мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан нефтчи ва газчи олимлар таклиф қилинди.

1960 йилда институтга алоҳида бино ажратиб берилди. Нефть ва газ геологияси ҳамда разведкаси фанининг муҳим соҳалари ишини намунали ташкил этишда зарур бўладиган лабораториялар, уларни бошқарувчи малакали ва тажрибали мутахассислар тайёрланди. Улар: палиогеография лабораториясининг бошлиғи етук мутахассис, профессор А. Г. Бабаев, кекса геолог, нефть қатламларининг ёшини аниқлайдиган мутахассис, фан кандидати Н. Е. Минакова, Татаристондан келган, тош қатламларида органик моддаларни ва нефтга ўхшаш бирикмаларни белгилайдиган мутахассис — битум лабораториясининг бошлиғи, фан кандидати А. К. Каримов, Туркманистон нефть ва газ конларини текширишда чиниққан геохимик, геохимия лабораториясини бошқарувчи И. С. Старабинец, чуқур қудуқлар пармалаш технологияси бўйича мутахассис Ў. Ж. Мамажонов, Фарғона нефть конлари соҳасида каттагина тажрибага эга бўлган М. С. Сайдалиева, регионал геология соҳасида мутахассис Ш. Д. Давлатов, Я. М. Зоркин ва бошқа юқори малакали мутахассислардан иборат эди.

Институтда нефтли қатламларнинг тузилишини ўрганадиган литология ва пегрография лабораториялари, қатламлардаги нефть ва газ запасини белгилашда зарур бўладиган параметрлар, нефть ва газ конларини қидириш ва топиш усуллари, қатламларнинг физик ва химиявий методларини қўллаб текшириш лабораторияларини ҳамда пармалашда ғоят зарур бўладиган гил ва цемент эритмалар лабораториялари ташкил қилинди. Биз З. С. Иброҳимов, М. Эгамбердиев, М. Т. Туробов, Ш. Раҳимбоев, Ш. Амирхонов каби яқингинада фан кандидатлари бўлган ғайратли ёшларга лабораторияларни ташкил қилиш ва унда чуқур ва мураккаб илмий-текшириш ишларини олиб боришдек масъулиятли вазифани сира иккиланмай ишониб топширдик. Ишончлар оқланди. Улар атрофига ишчан ёшлар тўпланди. Нефть ва газ геологияси ҳамда разведкаси соҳасидаги илмий ишларни кўзда тутган темалар муваффақият билан бажарила бошланди.

Институт ўзининг дастлабки илмий фаолиятини асосан қуйидаги катта илмий проблемаларга йўналтирди:

Нефть ва газ конларининг республикамиз ер остида пайдо бўлиши ва тарқалиш қонунларини белгилаш,

Нефть ва газ конларини қидириш ҳамда разведка қилишда қўл келадиган усулларни таклиф қилиш;

Чуқур ва ўта чуқур қудуқлар пармалаш технологиясини ишлаб чиқиш.

Бу проблемаларни ҳал қилишда институт коллективи дастлаб Фарғона, Бухоро — Хива нефть ва газ ҳавзаларида иш олиб борган бўлса, кейинчалик Сурхондарё ва Қашқадарё областларининг тоғ-тошларида, водийларида, Устюрт ва Қизилқум чўлларида, Зарафшон водийси, Ҳисор ва Олой тоғларида, хуллас республикамизнинг ҳамма бурчакларида нефть ва газ қидириш соҳасидаги илмий текшириш ишлари қизитиб юборилди.

Қисқа муддатда бир қатор ютуқларга эришилди. Масалан, Фарғонада нефть ва газ қатламларининг структуралари, Шимолий ва Жанубий Фарғона адрлари остида 4-5 километр чуқурликдан ёнилғи топиш мумкинлиги аниқланди, янги хил — литологик ва шунга ўхшаш типдаги конларни ахтариш зое кетмаслиги аён бўлди. Фарғона нефтчилари билан ҳамкорликда олиб борилган бу ишлар ўз самарасини берди. Фарғона водийсида кейинги йилларда бир қанча нефть ва газ конлари очилди.

Жанубий Ўзбекистон ва Бухоро — Хива районлари, Ҳисор этаклари ва Устюртда олиб борилган ишлар туфайли институт ходимлари келгусидаги разведка ишлари қаерларда олиб борилишини белгиладилар. Шундай ғайрат билан ишландики, нагижада юқорида айтилган нефть ва газ ҳавзаларида ўнлаб конлар топилди. Қорақалпоғистондаги Устюрт ясси тоғлиғида эса қалдирғоч газ конлари очила бошлади.

Эзгу ниятлар

Ўзбекистонда нефть ва газ конларини топиш, уларнинг запасларини аниқлашнинг катта проблемаларидан бири мураккаб геологик шароитларда чуқур қудуқлар пармалаш технологияси масаласидир. Бу соҳада олиб борилаётган илмий-тадқиқот ишлари ҳали кўп жиҳатдан талабга жавоб бера олмайди. Бу соҳада малакали кадрлар тайёрлаш ишига катта эътибор бериш керак. Бунинг учун Ўзбекистон Геология комитети билан ҳамкорликда катта лабораториялар тузиш, уларни тезда ишга тушириш мақсадга мувофиқдир.

Яна битта зарур проблема: Ғарбий-Жанубий Ўзбекистон бағрида ҳали катта-катта нефть ва газ конлари яшириниб ётибди. Уларнинг кўпи қалин туз қатламлари тагида ўрнашганлиги учун разведкачилар катта қийинчиликларга дуч келмоқдалар. Бу районларда нефть ва газ тўпланиши мумкин бўлган қатламларнинг тузилиши ва уларнинг ўрнашишини белгилаш ҳал бўлмаган катта проблемалардан биридир. Бу проблемаларни тезроқ ҳал қилишда институтдаги фан кандидати И. М. Мелконавицкий раҳбарлигидаги геофизиклар коллективи олдида турган катта вазифадир. Улар Ўзбекистон Геология бошқармаси билан ҳамкорликда туз қатламлари остидаги нефтли қаватлар соҳасида илмий тадқиқот ишларини кучайтиришлари зарур.

Биз бугун нефтчи ва газчилар байрамини нишонлай туриб, Ўзбекистон нефть ва айниқса газ конларига бой эканлигини алоҳида таъкидламоқчимиз. Уларни тезроқ аниқлаш, қазиб чиқаришни кенгайтириш, такомиллаштириш ва халқ хўжалигига хизмат қилдириш бизнинг шарафли бурчимиздир.

О. АКРОМХЎЖАЕВ,

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси, профессор, республикада хизмат кўрсатган фан арбоби.

МУВАФФАҚИЯТ ГАРОВИ

Коммунистик меҳнат корхонаси номини олган заводимиз коллективи ишлаб чиқариш топшириқларини ойма-ой ошириб бажаришга эришяпти. Байрамга яхши совға билан келдик. Саккиз ойлик топшириқ муддатидан олдин адо этилди. Пландан ташқари минглаб тонна нефть маҳсулотлари ишлаб чиқарилди. Тежаш учун курашга жиддий эътибор берилаётгани туфайли 30 минг сўмлик ёрдамчи материаллар иқтисод қилиб қолинди. Ишлаб чиқариш резервларидан унумли фойдаланиш бу ютуқларнинг гарови бўлмоқда.

Корхонада қатор техникавий-ташкилий тадбирлар амалга ошириляпти. Резервуарларга нефтни ўлчайдиган янги приборлар ўрнатилди. Ўлчов натижаларини диспетчерлик пунктига узоқдан туриб ҳам етказа оладиган система ишлаб чиқаришга жорий қилинди. Буғ қозонларини автоматлаштириш тадбирлари амалга оширилаяпти.

А. ЕВУШКО,

Олтиариқ нефтни қайта ишлаш заводининг бош технологи.

Ўзбекистон гази жаҳонда энг йирик ҳисобланган Бухоро—Урал газ қувури орқали мамлакатимизнинг марказий районларига етказиб беріляпти. Ҳисоб-китобларга қараганда, Бухоро гази узоқ жойлардан ҳар йили 20 миллион тонна тошкўмир ва 1 миллион тоннадан кўпроқ мазут келтиришдан Уралнн халос этмоқда. Газдан фойдаланиш орқасида йилига 700 миллион сўмдан ортиқ маблағ тежалди.

Суратда: «Бўстон» нефть кони ишчи ҳамда мутахассисларидан бир группаси (чапдан): оператор ёрдамчиси Г. Ҳайдаров, қудуқ пармалаш мастери М. Парпиев, механизатор Р. Маҳмудов, қудуқларнинг ер усти қисмини ремонт қилиш бўйича оператор А. Эралиев ўртоқлар.

В. Салов фотоси.

Кекса нефтчи хотиралари

ФАРҒОНА БОЙЛИГИ

Водий нефтининг қадимийлиги, унинг кўп қизиқ тақдири ҳақида одамлар орасида ажойиб афсоналар оғиздан-оғизга ўтиб юради. Ҳатто тарихчилардан бири Искандар Зулқарнайнни водийда ер остидан чиқадиган «қора мой» қизиқтириб қолган. Мойлисойдаги бир неча нефть қудуқлари ўз даврида бу саркарда номи билан аталган деб ёзади. Бизгача етиб келган маълумотларга кўра, Қўқон хонлигидан олдин Мовароуннаҳр ўзбеклари, ундан ҳам олдинроқ хитойликлар Шўрсу, Мойлисой, Чимён ва бошқа жойлардан нефть, олтингугурт, туз, озокерит қазиб олишган.

Ўрта Осиё Россияга қўшиб олингандан кейин эса водий нефти аста-секин рус нефтчи бойлари ва Англия капиталистларининг қўлига ўта бошлайди. 1883 йилдаёқ водийда биринчи нефть қудуқлари қазишга киришилади. Аввалига суткасига 300 дан 800 пудгача нефть берадиган қудуқлар ишга тушади. Кейин бу миқдор йилма-йил ортиб бораверади. 1901 йилда Мойлисойда бир қудуқдан йирик нефть фонтанининг отилиши «Мойлисой» нефть фирмасининг тузилишига сабабчи бўлади.

Чимёнда 1904 йили А. Ковалевский компанияси қазиган 1- қудуқдан кучли фонтан билан нефть отилиб чиқиши Фарғона водийсида нефть ва нефтни қайта ишлаш саноатининг ривожланишига йўл очиб берди, дейиш мумкин. Шу қудуқ олти йил ичида 3 миллион пуддан ортиқроқ нефть берди. 1904 — 1905 йиллардаёқ Чимён конидаги 3 та қудуқдан 17,5 минг тонна нефть қазиб олинди.

Чимёндан 20 километр нарида 1904 йилда Олтиариқ станциясида водийда биринчи нефтни қайта ишлаш заводи қурила бошлади. Завод икки йилдан сўнггина ишга тушади. Нефть қайта ишланиб керосин, мазут олина бошланди. Асосий керосин водийнинг ўзида, Афғонистон ва Қашқарда аҳолига сотилади. Шунинг учун ҳам нефтчи капиталистлар водийда нефть қазиб олиш ва уни қайта ишлашни ривожлантиришга кўп ҳаракат қилмайдилар. Қолоқ техникага ва асосан қўл меҳнатига асосланган бу саноат бизга мерос бўлиб қолди.

Фарғона нефтининг донги улуғ Октябрь революциясидан кейингина чиқди. «Узбекнефть» тресги тузилди. Бокудан, Грозныйдан нефть қазувчилар бригадалари, мутахассислар чақирилди. Қидирув-разведка ишлари бошлаб юборилди. Янги-янги нефть қудуқларининг кўзи очила бошлайди. Қудуқ қазиш ишларида янги техника қўл келиб қолди. Қудуқлар 1936 йилга келиб айланма ротор усулида қазила бошланди. 1943 йилда «Полвонтош», 1944 йилда эса «Жанубий Оламушук» нефть конлари очилди. Урушдан кейинги беш йилликда эса нефть қазиб олиш уч баравар ортиб кетди. Шаҳрихон, Хўжаобод, Мойлисув, Бўстон, Избоскан, Шимолий Риштон, Шимолий Сўх нефть конлари бирин-кетин ишга тушади. Водийда 1951 — 1955 йилларнинг ўзида 6 миллион тонна нефть қазиб олинди. Унинг нефть конлари етти йиллик бошидан бери эса 13 миллион тоннага яқин «қора олтин» берди. Бундан ташқари, 40 йил ичида водийда 6 миллиард кубометрдан ортиқ газ қазиб олинди.

Ўзбекистон ССР тузилган пайтда ҳозирги Олтиариқ нефтни қайта ишлаш заводи 40 минг тонна нефтни қайта ишлай оларди, холос. 1931 йилда заводни қайта қуриш ва кенгайтириш бошлаб юборилди. Бунинг натижасида у 1940 йилда қарийб 180 минг тонна нефтни қайта ишлай оладиган даражага етди. Шундан кейин ҳам заводда янги-янги қувватлар ишга туширилиб борди. Технология жараёнлари такомиллаштирилди. Ҳозир эса Олтиариқ нефтни қайта ишлаш заводи водийдаги замонавий ускуналар билан жиҳозланган, иш маданияти юқори бўлган корхоналардан бири ҳисобланади.

Келажакда Фарғона водийсида ва республиканинг бошқа районларида нефть қазиб чиқариш кескин ўсиб кетиши назарда тутилиб, 1948 йилда яна бир нефтни қайта ишлаш корхонаси қуришга қарор қилинади. Унга Қиргули даштидан жой танланди. Корхона Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи номи билан юритила бошланади. Бу нефть-химия маҳсулотлари ишлаб чиқаришга мўлжалланган заводнинг биринчи навбати 1959 йили фойдаланишга топширилди. Шундан буён бу корхонада ўнлаб янги қувватлар, нефтни қайта ишлаш ва нефть-химия маҳсулотлари ишлаб чиқариш ускуналари ишга туширилди. Биргина 1964 йилда заводда 7 та ускуна фойдаланишга топширилди. Етти йилликнинг ўтган даври ичида эса нефть маҳсулотлари ишлаб чиқариш 4,5 баравар ортди.

Совет ҳокимияти йилларида нефть қазиб олишнинг ўсиши билан бирга нефтчилар турмуши ҳам беқиёс юксалди. Замонавий типда қурилган Полвонтош, Жанубий Оламушук, Чимён, Нефтобод, Шўрсу, Олтиариқ, Мойлисув, Қўчқор ота сингари нефтчилар шаҳарчалари бунёдга келди. Полвонтош, Чимён, Чортоқ, Олтиариқ ва Жанубий Оламушукда шифобахш сувлар базасида санаторий типидаги касалхоналар қурилган. Нефтчи-химиклар шаҳри — Қиргулини ишчилар шаҳарчаларининг гули дейиш мумкин. Нефтчиларнинг маданий-маиший шароити йилдан-йилга яхшиланиб боряпти.

Ҳозир водийдаги нефтни қайта ишлаш корхоналари ва нефть конлари Иттифоқдаги бошқа нефть кон хўжаликлари даражасида замонавий техника билан жиҳозланган. Конлардаги қидирув-разведка, пармалаш, нефть қазиб чиқариш ишларида нефтчиларга илғор технология ва янги техника қўл келяпти. Ҳозир структура қудуқлари турбина усулида кавланмоқда. «5-Д», «3-Д» маркали юқори унумли пармалаш станокларига эгамиз. Вишкаларни монтажлаш ишлари механизациялашган. Қудуқларни турбина усулида пармалаш жорий қилиниши натижасида уларни ишга тушириш муддатлари анча қисқарди, авариялар юз бериши кескин камайди, пармалаш маданияти кўтарилиб, пармалаш ишлари таннархи арзонлашди.

Фарғона водийсининг нефть конлари ҳали ҳам республикамизда қазиб чиқарилаётган нефтнинг асосий қисмини бермоқда. 40 йил ичида водийнинг нефть конларидан чорак миллиард тоннадан ортиқ нефть қазиб олинди. Келажакда бу нефть конлари қаторига янги-янги конлар қўшилади. Келгуси йилларда Мингбулоқ, Олтиариқ, Шамалдин, Булоқбоши сингари ерларда разведка-пармалаш ишлари тугалланади. Нефть запаслари аниқланади. Кейинги вақтларда олиб борилган геологик-қидирув ва разведка ишлари Фарғона водийси остида нефть ва газнинг янги запаслари борлигидан дарак бермоқда. Водийда палеоген ва юра қатламларидан ҳам саноат нефти қазиб олиш мумкин. 40 йил ичида Фарғона водийсида нефть қазиб олиш 100 баравар ортган бўлса-да лекин бу ҳали чегара эмас.

Ф. ЛЕКСАШЕВ,

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган нефтчи.

● ● ● ●

Бир қатор ташкилий-техникавий тадбирларнинг изчиллик билан амалга оширилиши туфайли, ҳар бир нефтчининг жон куйдириб ишлаши, тежамлиликка алоҳида эътибор бериши натижасида ишлаб чиқаришда юқори кўрсаткичларга эришилмоқда. Етти йилликнинг ўтган даврида пландан ташқари 48 минг тонна «қора олтин» қазиб чиқарилди. Шу йилнинг биринчи ярмида ҳар бир тонна нефтнинг таннархи белгиланганига нисбатан 6 тийин арзонлашди. Шу ҳисобдан 13 минг сўм фойда кўрилди.

Коллективимизнинг ишлаб чиқаришни такомиллаштириш ва мамлакатимиз халқ хўжалигининг нефть маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондириш соҳасида олиб бораётган курашларида эришган ютуқларидан бир шингил ҳикоя қилдим. Кончиларимиз етти йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун мусобақа байроғини тобора баланд кўтараётирлар.

З. МАШРАБОВ,

«Андижон» нефть конининг бош геологи.

ИФТИХОР

Гўзал Андижонимизнинг тупроғи олтиндан десам муболаға бўлмас. Ленин орденли областимиз «оқ олтин»и билан шуҳрат қозонган. Анчагина «қора олтин» — нефть, «зангори олтин» — табиий газ конларига ҳам эга. Табиий газ конларидан қазиб олинаётган ёнилғи бир қатор саноат корхоналари, маданий-маиший бинолар ва кўплаб хонадонларда зангори аланга беряпти.

— Газ жоннинг роҳати! — дейишади уй бекалари. Газчиларга офарин!

Биз, газчилар бундай мақтовларни кўп эшитганмиз. Мақтовлар олдида эсанкираб қолаётганимиз йўқ, балки улар бизни ишлаб чиқаришда янги марраларга руҳлантиряпти. Табиий газ қазиб олиш ҳажмини кўпайтириш йўлларини қидирмоқдамиз. Қудуқларнинг технологик режим асосида ишлашини таъминлаш чораларини кўрмоқдамиз.

Илгари нефть билан чиқадиган газни тўплашга тузук эътибор бермас эдик. Газга бўлган талаб кундан-кунга ортиб бораётганлигини ҳисобга олиб, истеъмолчиларга нефть билан чиқадиган газларни етказиб бера бошладик. «Шимолий Полвонтош» майдонида компрессор ва йиғувчи тармоқ ишга туширилди. «Жанубий Оламушук» конидаги компрессор станция қурилиши тугалланай деб қолди. Станция ишга туширилиши билан нефть аралаш чиқадиган газдан фойдаланиш анча яхшиланади.

Конга қарашли газ тақсимлагич станциялар ва пунктларнинг барчаси автоматлаштирилди. Тўртта станция янги аппарат билан жиҳозланди. «Зангори олов» дарёсини жиловлаш соҳасидаги меҳнатларимиз муносиб тақдирланмоқда. Йил бошидан буён Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва касаба союзлари республика Советининг кўчма Қизил байроғини қўлда сақлаб келмоқдамиз. Пул мукофотлари ҳам олдик. Мукофотлар ғайратимизга ғайрат қўшмоқда. Коллективимиз саккиз ойлик газ қазиб чиқариш планини ортиғи билан бажарди. Меҳнат унумдорлиги анча ортди. Газнинг таннархи арзонлашди. Бизнинг участкамиз коллективи ҳам умумий юксалишга муносиб ҳисса қўшмоқда. Нефть ва газ саноати ходимларининг илк бор нишонланаётган бугунги байрамида илғор ҳамкасбларимнинг номини ифтихор билан тилга олгим келади. А. Дронина, А. Кукуриэенко, Т. Вакуленко каби пешқадам ишчиларимиз ишлаб чиқариш топшириқларини муваффақият билан адо этмоқдалар.

С. ШАМСИДДИНОВ,

Хўжаобод газ конторасн «Жанубий Оламушук» участкасининг мастери.

Фахримиз

Оловкорлар юрти — Газли республикамизнинг кенжа шаҳарларидан биридир. [illegible]

А. БОЙМУРОДОВ,

Газли нефть-газ бошқармасининг оператори.

РЕЗЕРВЛАРНИ ИШГА СОЛДИК

Резервлардан самарали фойдаланган фойда кўради. Буни биз ўз корхонамиз мисолида [illegible]

[illegible]

РАҲМАТ, ЗИНАИДА ОПА!

(Л А В Ҳ А)

Зинаида Михайловна ҳамма билан хайрлашиб, кабинетдан чиқди. Иккинчи қаватдан тушаётганида ҳамшира қиз чақириб қолди:

— Телефонда йўқлашяпти сизни.

Зинаида Михайловна изига қайтиб, шоша-пиша трубкани олди:

— Алло!.. Автостанциядан гапиряпсизми? Оққўрғон? Самолётчи, самолёт борми? Яхши, унда машина юборинглар...

Зинаида Михайловна ҳаётида бундай ҳодисалар тез-тез қайтарилиб туради. У ҳозир Тошкент шаҳридаги 1- поликлиникада ишлаяпти. Бундан аввал у ўзининг ўн йиллик шифокорлик фаолиятини республика санитария авиастанциясида ўтказди. Шунинг учун ҳам у Тошкент областидаги ҳамма районларда бўлган. У республикамиз ҳаво йўлида минглаб километр масофани босиб ўтган. Мана ҳозир ҳам у зудлик билан аэропортга қараб йўл олди. Ҳатто уйига ҳам хабар бериб улгурolmади. Бўлмасам-чи! Ахир, унга бемор кўз тикиб ётибди-ку!

Меҳрибон врач учувчи билан самимий саломлашди. Кейин тепага бир қараб олиб, сўради: — Ҳаво қалай? Бекорга овора бўлмаймизми тагин?

— Менимча, вақтида етиб олсак керак.

Аксига олгандай, бу пайтда Тошкент осмони «қовоқ солиб», булутлар қуюқлаша бошлаган эди. Самолёт бетон йўлкадан елиб бораётганда дераза ойналарига майда ёмғир томчилари шитоб билан урила бошлади. Шамол «ЯК-12»-ни у ёқ бу ёққа чайқатар, булутлар эса борган сари қуюқлашиб, ёмғир жалага айланмоқда эди. Зинаида Михайловна ташвишга тушди. Буни сезган учувчи унга далда бера бошлади.

— Ҳозир шунақа. Салдан кейин йўлимиз енгиллашади. Етиб борамиз.

— Вақтида етсак бўлгани. Бир марта...

* * *

Ҳа, бир марта Зинаида Михайловна оғир аҳволга тушиб қолган эди. Ўшанда улар районга кетишаётган бўлиб, ҳаво худди мана ҳозиргидек ёмон эди, учишга халақит берарди. Самолёт белгиланган жойга тушолмади. Чунки ер лойланиб кетган эди. Тепада айлана-айлана орқага қайтишди.

— Энди нима бўлди? — деди Колокольникова афсусланиб. — Ахир, гап бир одамнинг ҳаёт-мамоти устида кетяпти-ку! Бирор-бир бошқа жойга тушишнинг иложи йўқми!

Учувчи ҳам анча тажрибали экан, дарров вазият ҳақида ўз раҳбарларига ахборот берди ва колхоз даласига қўнишга рухсат олди. Лекин улар тушадиган жой номаълум эди.

Бошқа илож йўқ. — деди учувчи.

Врач «маъқул» дегандек бош силкиди. Самолёт тепада бир айланиб, кейин пастлай бошлади. Омон-эсон қўнишди. Лекин атрофда ҳеч ким йўқ эди. Нима қилиш керак? Нажот кутиб ётган колхозчи Каримовнинг уйигача қандай етиб бориш керак?

— Пиёда кетавераман! — деди Зинаида Михайловна қатъий оҳангда. Учувчи унинг асбоб-ускуналарини кўтаришиб, катта йўлгача олиб чиқиб берди.

Йўлда юк машинаси кўринди. Зинаида Михайловна ёш болалардай қувониб кетди-ю, лекин дарров қовоғи солинди: «Шофер кўнармикин, у бирор-бир муҳим иш билан кетаётган бўлса-чи?!» Зинаида Михайловна қўлини кўтарди, Машина тўхтади.

— Ука, самолёт боролмайди, хаста одам... тез ёрдам... — деди энтикиб. — Кўзлари эса рулда ўтирган ўзбек йигитига илтижо билан боқарди. — Ёрдам беролмайсизми?..

— Қаёққа? — деди шофер. Кейин жавоб кутмай машинани қайтара бошлади. Кабина эшигини очди. Машина ўйдим-чуқур йўллардан сакраб-сакраб кета бошлади.

— Агар иложи бўлса тезроқ ҳайданг...

Шофер кўз қири билан Зинаида Михайловнага тикилди ва индамай газ педалини босди! Машинанинг бутун корпуси дириллай бошлади. Лекин Зинаида Михайловна бунга эътибор бермас, иши ўнгидан келганига хурсанд эди. «Одамларимиз ажойиб-да, — деб ўйлаб борар эди у. — Мутлақо нотаниш, ҳатто отини ҳам билмайман-у, меңга яхшилик қиляпти манови йигит. Ахир, мен ҳам бировга яхшилик қилгани келяпман-да... Ҳаёт ўзи шу!..»

Бу воқеага ҳам анча бўлди... Мана, улар ҳозир ҳам Оққўрғонга омон-эсон бориб қўнишди. Хайрият, самолёт тушадиган жойда Оққўрғон район касалхонасининг санитар машинаси уларни кутиб турган экан. Зинаида Михайловна биринчи галда беморнинг аҳволини сўради.

— Ёмон, — деди район врачи. — Кислород билан ушлаб турибмиз.

Зинаида Михайловна район врачи ҳамда ҳамшира билан биргаликда палатага кирди. Дераза остидаги каравотда ёшгина жувон ётарди. Унинг қорача юзлари ҳароратнинг зўридан бўртиб кетган, лаблари қурикшаб ёрилган, кўзларининг ости кўкариб кетган эди.

Навбатчи врач қисқача маълумот берди: «Температураси қирқдан сира тушмаяпти. Икки кундан бери ўзини билмайди. Нуқул алаҳлайди».

Зинаида Михайловна беморнинг томирини ушлаб кўриб, юрак уришининг сустлашиб кетганини, қисқа-қисқа нафас олаётгани ва нафаси бўғаётганини аниқлади. Демак, зотилжам! Бир ёқда ҳомиладорлигини айтмайсизми!

— Вақти-вақти билан кислород бериб туринглар! Ҳозир пеницилиндан укол қиламиз. Юрагининг уришини кузатиб бориш керак.

Врач анчагача каравот олдидан жилмай, қисқа-қисқа, аниқ буйруқлар бера бошлади. Жувоннинг ҳаётини сақлаб қолиш учун ҳамма имкониятлар ишга солинди.

Ниҳоят, аёл юзида ҳаёт асари кўринди: ҳарорат хиёл пасайиб, нафас олиши аниқ, чуқур-чуқур ва дадил бўла борди. Икки соатлардан кейин у зўрға кўзини очиб, ўз тепасида оқ халатли кишиларни кўрди. Бир оздан сўнг бутун кучини йиғиб пичирлади:

— Доктор!! Ўлмайманми?

— Йўқ, яшайсиз! — деди Зинаида Михайловна кулимсираб бемор пешанасини силаркан. — Болангиз ҳам яшайди...

Беморнинг сўлғин юзи бирдан ёришиб кетди ва:

— Доктор, исмингиз нима? — деб сўради.

Врач ўз исмини айтди. Бемор: «Раҳмат Зинаида Михайловна! Қиз туғсам отини Зина қўяман. Зинаида Умаровна бўлади», — деди қувонч билан.

... Самолёт яна ҳавога кўтарилди. У Оққўрғон устида ярим доира ясаб, сўнг Тошкент томонга йўл олди. Атроф эса зимистон тун эди. З. М. Колокольникова негадир соатига қаради. Унинг юзи ҳорғин кўринса ҳам, лекин ўз ишидан мамнунлиги шундоққина сезилиб турарди. Гўё шу жилмайиши билан: «Яна бир одамнинг ҳаётини сақлаб қолдим, йўқ-йўқ, ҳатто икки одамни — бўлажак Зинаида Умаровнанинг ҳаётини ҳам сақлаб қолдим», деяётганга ўхшарди.

А. РУДАКОВ.

Қизлар гулдастаси

ҚИШЛОҒИМ ҚИЗЛАРИ

Гўдаклигим кечган жойларга
Йўлим тушиб, танимай қолдим.
Бугунимда кечамни эслаб,
Хотиротлар ичра йўқолдим.

Кўрарман деб, дил тортганди ғаш,
У лойсувоқ, одми уйларни.
Лекин бунда ҳар ниҳол, ҳар ғишт
Яратишдан ёниб сўйларди.

Мен кўрмадим оёқ қўйиш-ла
Билқилловчи тупроқ кўчани.
Мен кўрмадим ой чиқмаган тун
Бор зиёни ютар кечани.

Мен кўрмадим бир пайт ўзимдай
Пилик сочли, жилд тутган қизни,
Йўлйўлакай тирмашмоқ учун
Аравага кўз тутган қизни...

Қизлар ўтар гурас ва гурас,
Мих пошналар айтади қўшиқ.
Кўзларимга тўлади ҳавас,
Ишқлиларга юрагимда ишқ.

Ана бири уй балконидан
Сирдошига силкитади қўл.
Ҳаяжони тошиб кўнглидан,
Бунисн ҳам ёнади гул-гул.

«Учрашувга чоғи...» — деб қўйдим,
Вужудига ҳоким муҳаббат.
Лаб қимтишни ҳаёга йўйдим,
Сиз ҳам шундай дердингиз албат.

Ана бири... Атлас кўйлаклик...
Камалакка арзир берса ранг.
Сочи тўлқин, сочи турмаклик...
Уни таниб қолибман аранг.

Учратгандим уни тонг маҳал,
Фермасига борарди илдам.
Оқ халатда... сочи қирқ кокил...
Тонгдай содда... деярдим дилда.

Ана бири. Йиғган беқасам.
Уфқ каби алвон яноғи.
Ана бири...
Ёзаман десам,
Гўзалликнинг йўқдир саноғи.

Юмуш чоғи содда-саришта,
Сайил кези хўп там-там қизлар.
Нозик диди бордир ҳар ишда,
Гўзалликка бой, ўктам қизлар.

Мен беқиёс шавқ, илҳом кўрдим,
Болалигим кечган жойларда.
Унишu, ўсиш, гуллаш, камолот
Дилга ажиб ҳислар жойларди.

Гулчеҳра НУРУЛЛАЕВА.

ЁРИНГ ҚАЛБИ

Ёринг чиройига бўласан мафтун,
Қайиқ қошларида гўё сузасан,
У кулса ёришар қалбингдаги тун
Шуъла тўлқинида ўзни сезасан.

Ёринг чиройига доим парвона,
Кўксинг кўкка етар юрсанг ёнма-ён.
Дейсан: назокатда ёрим ягона,
Қалбингда шу эди орзу ва армон.

Чақмоқдай чақилар чирой кўзингга,
Чақмоқ ортидаги булут кўринмас.
Суқли боқишларинг қадалар юзга,
Юрак дардларига етиб боролмас.

Ёринг ахир юлдуз ёки ой эмас,
Мангу сочаверса сахий кўркини.
Ёринг қалби фақат чиройни эмас,
Кўтарар қувончу алам юкини...

Гулчеҳра ЖЎРАЕВА.

СЎҚМОҚ

Бирга эдик доим, ҳамдам, ҳамнафас,
Шодлигу қайғумиз кўрардик баҳам.
Дер эдинг: ўзгани кўнгил хушламас,
Ўртанмасдим сира ўкинч, шубҳадан.

Адашдинг не учун юрган йўлингдан?
Сен босган сўқмоқдан юрмоғим маҳол.
Сен деб эъзозлаган боғим, гулимдан
Йироқларга кетсанг, бўлмасми завол?

Босган йўлинг олис, олисдир жуда,
Изларингни босмас, босмас ҳеч киши.
Ҳаёт оқимидан кечганинг шу-да,
Меҳнат, курашлар-ла бўлмайди ишинг.

Қарагин ортингга, босган йўлларинг,
Кўкатлар қопламиш, кўммиш изингни.
Ахир шу эмасми номсиз бўлганинг,
Ҳеч ким тутмагани сенинг изингни.

Изларингга қайтгил, гуноҳинг ўтай.
Кетмагил, кетмагил мендан йироққа.
Хоҳ эрта, хоҳ кеч қайт, интизор кутай,
Қолдириб кетмагил дилим фироққа.

Эътибор ОХУНОВА.

ИШОН

Шалола куйларди, гўзал эди тонг,
Ҳавасла боқардик лолазор қирга,
«Севгимни олтинга қиёс эт мудом» —
Дедингу тутқаздинг олтин исирға.
Субҳидам кузатдим ҳарбий хизматга,
«Хайр» сўзинг дилимни ларзага солди.

Қўлимда сен берган исирға эмас,
Чашмадек мусаффо юрагинг қолди.
Кеча ҳам, кундуз ҳам туҳфангда кўзим,
Аммо у арақлар, ишқ рамзиман деб.
Ёрингнинг сиймоси менда мужассам
Мен ёринг тилаги, пок лафзиман, деб.

Ватанни асрайсан гавҳар кўзингдай,
Шу меҳр, шу ҳадянг ишқингдан нишон.
Севгингни ардоқлаб қалбим тўрида —
Висол онларига муштоқман, ишон!

Ҳафиза ШАРОФХЎЖАЕВА.

ЧЎЛИ ИРОҚ

Сувга чанқаган каби
Қақраб қолгандай лабим,
Янграса «Чўли ироқ» —
Дилларда ёниб чироқ,
Нур таралар томирга,
Жон ҳам кирар темирга.
Мунча ҳам дилнавосан,
Бунча ҳам дилрабосан.

Ҳу ана у четроқда,
Барра-барра ўтлоқда
Шўх ўйнаб юрган кийик,
Ҳатто туриб қолди тик.
Бутун борлиқ шу минут
Бош эгиб айлар сукут.

Арқонни узун ташлаб,
Ироқ тарихни бошлаб,
Черта бошласа бир-бир
Зарбидан юрак дир-дир.
Бу куйда ўтмиш аён,
Бу куй — ҳеч сўнмас достон.

Фарида УСМОНОВА.

ТЎҚЛИМ

Тўққиз ойда ширин гўдагим
Эмаклаб, сўнг оёққа турди.
Лабин тишлаб, қошин чимирди,
Балки юриш қийин туюлди.

Одимлади кўзида қувонч,
Қадам қўйди эшикка томон.
Англадим мен, тонг чиройига
Илк дафъа у қолганин ҳайрон.

Олға босгин дедим севиниб.
Йўлинг порлоқ, хатарсиз, ўғлим.
Илк қадамдан бошланар доим
Ҳаёт йўлинг кўзгуси, тўқлим.

Раъно ТУРДИЕВА.

● ● ● ●

ҲАЛИМА ОДИЛОВА Орджоникидзе районидаги «Коммунист» колхозида моҳир теримчи сифати танилган. Чевар теримчи ҳар бир иш кунини хирмонга 80-85 килограммдан «оқ олтин» тўкиш билан якунламоқда. Суратда: Ҳалима Одилова.

Н. Абдурасулов фотоси.

Мирзакалон ИСМОИЛИЙ

ОТАНГ БОЛАСИ БЎЛМА, ОДАМ БОЛАСИ БЎЛ

АХЛОҚ ВА ОДОБ ТЕМАСИДА

◆ ◆

Инсон илмий ё ижтимоий мавқеидан, ёши ё касби нёридан қатъи назар, ҳар кун, балки ҳар дам одамлар билан муомалада бўлади. Одамлар жамоасидан айрим яшаш мумкин бўлмаганидек, хизмат бурчи ё турмуш эҳтиёжи билан ҳам одамларга рўпара келмасликнинг иложи йўқ. Бу эса одам иши одам билан битади, деган сўз. Лекин иш ширин битадими, ё аччиқ — буниси муомала эгасининг хулқ-атворига, қўпол ё мулойимлигига боғлиқ. Нимага десангиз, ширин муомала билан — битмайдиган иш ҳам битиши, қўпол муомала билан — битадиган иш ҳам битмай қолиши мумкин. Лекин бундай «фақат ишни битириб олиш учунгина хушмуомала бўлиш керак экан-да», деган хулоса чиқмаслиги керак, албатта. Зеро инсонни чинакам инсон қиладиган нарса унинг яхши фазилатлари бўлса, одоблилик шу яхши фазилатларининг энг муҳимидир. Бундай ўйлаб қараганда, одамнинг яхши ё ёмонлиги, ахлоқли ё ахлоқсизлиги, маданиятли ё маданиятсизлиги, шафқатли ё шафқатсизлиги, соддадиллик ё кибри ҳаволиги юриш-туришидан ҳам олдин муомаласидан билинади. Шунинг учун, ўз қадр-қимматини билган одам энг аввал муомала одобининг ғамини ейди.

Кўпинча баъзи ёшлар кенг маънода турмушни, тор маънода эса ўз шахсини фазилат ҳусни билан безайдиган муомала шартларига эътибор қилмайдилар, тўғрироғи, буни ўз эркларига кишан деб биладилар. Шунинг учун оғизларидан нима кириб, нима чиқиши билан, оқибатда бошқаларнинг дилини оғритиб қўйиш билан ишлари бўлмайди.

Қўпол муомала, айниқса дағал сўз бағри қаттиқ, фаҳми паст одамни ҳам ранжитмай қўймайди. Жамиятнинг ахлоқ нормаларига итоати билан чирой тўкиб юрган одамларга эса бу хил муомала жуда қаттиқ ботади. Дили озор топган одам соатлаб, балки кунлаб ўзига келолмай, қўли ишга бормай қолади. Демак, қўпол сўз ё хунук муомала инсон дилини оғритиш билан бирга жамият ишига ҳам зарба экан. Бадфеъл одамлар хатти-ҳаракатлари, хулқ-атворлари оқибатида маънавий, ҳатто моддий зарар етказаётганларига фаҳмлари етмайди, етса ҳам кириб қолган хунук йўлларидан чиқиш ғамини емайдилар.

Маълумки, вақтида ёпиб қўйилмаган очиқ дарчадан ит ҳам, мушук ҳам кириб-чиқаверади. Шунга ўхшаш, назоратсиз қолган оғиздан ҳам боди кириб, шоди чиқиши мумкин. Инсоф билан ўйлаб қаралганда, дағал сўз ҳам, ширин сўз ҳам оғиздан чиққандан кейин, ундан бировнинг кўнгил жомини синдирадиган совуқ, хунук сўз эмас, сўзловчининг ўз обрўйини, одамлик фазилатини, демак, жамият орасида ҳурматини оширадиган ширин сўз чиқса, бунинг савобига ким етсин!

Баъзи тажанг, муомаласи қўпол, сўзи совуқ одамларнинг шу камчиликлари бетларига солинганда, улар дўстона панди насиҳатдан жириллаб ё дилингизни сиё қилишади, ё бўлмаса, асаб чатоқ, асаб бузуқ, деб ўзларини оқлашга тиришишади. Тўғри, асаби бузуқ одамлар йўқ эмас. Бор, бу ҳам бир касаллик. Аммо тузалмайдиган, шифо кўтармайдиган касаллик эмас. Олди олинмаган, вақтида шифо тадбирлари билан пухта урилмаган ҳар қандай касаллик танада яйраб, охирида одамни абгор ё нобуд қилгани сингари, асаб касаллигига йўйилаётган қўполлик, тажанглик ҳам одамни охири жувонмарг қилади.

Ажабо, қўполлик фақат асаб касаллигининг оқибатими?

Йўқ, зинҳор йўқ! Тўғри, қўполликни туғдирадиган иллатда асаб касаллигининг ҳам нуқси бўлади, лекин ҳамма вақт эмас. Бунга асосан одамнинг ўзи айбдор. Бундай одамлар инсон ҳуснининг юксак шартларидан бири бўлган андишани билмайдилар, оғизларидан чиққан ҳар қандай дағал сўз бошқага қаттиқ ботиши, баъзан фожиа билан битиши мумкинлигини назар-писанд қилмайдилар. Шунинг учун буларни тузалмайдиган одамлар деб айтишга оғзимиз бормаса ҳам, лекин ёмон одамлар деб дадил айта оламиз, чунки:

Ёмон ўзини билмайди,
Ўзгани кўзга илмайди.

«Известия» газетасининг шу йилги 1 сентябрь сонида Эд. Поляновскийнинг ахлоқ мавзуида бир мақоласи босилди. «Эҳ-ҳа, сен ҳали кўп нарсалардан бехабарсан» деб сарлавҳа қўйилган ана шу мақолада совет кишиларининг фазилатларидан бири ҳақида ҳикоя қилинади. Ана одамийлик, ана аҳиллик, ана одамлар тўғрисида ғамхўрлик! Қаранг, бу коммунистик меҳнат бригадасининг аъзоси Толька Усок заводда, иш жараёнида эмас, чўмилгани бориб майиб бўлган экан. Бригада аъзолари, ҳатто бутун завод коллективи унинг бошида турибди. Толька завод планининг равнақи ўзига боғлиқ катта мутахассис ё фаранг уста ҳам эмас, овози энди дўриллаб келаётган ғўр ишчи экан. Ана шу ёш ишчини завод коллективи ўлим чангалидан қутқазиб қолибди...

Мен шу мақолани ўқиб, ўзимни анчагача босиб ололмадим. Замонамизда, катта оиламизда одамлар бири-бирига суянчиқ, бири-бирига раҳнамо, бири-бирига дардманд экани бағримни қувонч ҳаяжони билан тўлдирган эди. Ахир бу мақолада инсон тақдири, инсон қадри ҳақида гап кетяпти-ку!

Шундай, биз яхши одамларнинг яхши ишларини кўрганимизда ҳамиша мана шундай танамизга сиғмай қувонамиз. Биз ҳам ўшандай яхши кишиларга ўхшашга интиламиз, яхшилардан ибрат олиб, ёмон томонларимизни тезроқ йўқотишга уринамиз.

Аммо ўз жонининг ҳузурини кўзлаб, бошқалар дилининг оғриши билан ишлари бўлмайдиган тошбағирлар жамиятимизда ҳамма вақт нафрат уйғотиб келадилар. Улар инсон бурчларидан бири — нафрат уйғотишдан эмас, шараф, ҳурмат учун курашишдан иборат эканлигини эсдан чиқарадилар. Оқибатда қинғир йўлда қинқайиб юриб бировларнинг дилига озор беришни ўзларига мартаба деб биладилар. Ҳолбуки, ундайларнинг қанақа одамликларини бошқаларга қилган муомалалари-ю, оғизларидан чиққан сўзлари фош қилади, уларни эртами-кеч ошна-оғайниларидан айириб қўяди.

Баъзан шундай ёшлар ҳам учраб қоладики, улар давра маданиятини, даврада ўзини тутиш шартини писанд қилмайдилар. Агар ҳар қандай давра ё гурунгда жўралар ёши ҳамма вақт ҳам бир хил бўлавермаслиги назарга олинса, бундай пайтларда оғизга айниқса эҳтиёт бўлиш зарурати туғилади. Нимага десангиз, бирон ёши кичикроқ одам қаватида ўтирган ёши катта киши олдида ўзидан кичикни ё жўрасини менсимай хунук сўз билан сўкса, ё ҳазиллашиб оғзини чакки қилса, катта ёшдаги одамга жуда малол келади. Дарҳақиқат, оғзи бепошна киши хоҳлабми-хоҳламайми катта ёшдаги кишини ҳақорат қилиб қўяди. Оқибатда ҳалиги «хўроз табиат» чапанидан ҳамма юз ўгириб кетади.

Худди шунга ўхшаш, катта ёшли киши кичиклар олдида бировни сўкса ё оғзига бемаъни сўз олса, ундай одам ёшлар назаридан қолади. Ҳақиқатан ҳам, катта ёшли одам оғзидан чиққан ҳар қандай дағал сўз ёшлар оғзидан чиққан ёмон сўздан ўн чандон хунук эшитилади. Бундай пайтларда ёшларни тарбиясизликда қойиб қўя қолишга, катталарга нима дейиш керак бўлади?

Маълумки, ёшлар катталарга фақат бирон нарса ўрганиш, уларнинг турмуш тажрибаларидан, ҳикматли сўзларидан баҳраманд бўлиш учунгина яқинлашадилар. Демак, одам қаерда, кимлар орасида эканини назардан қочирмаслиги, ўзининг хулқи атвори, яхши фазилати билан бошқаларга ибрат бўлиши зарур. Тўғри-да.

Яхшидан от қолади,
Ёмондан дод.

Баъзи бировлар инсонлик бурчининг муҳим талабларидан бирини унутиб қўядилар. Чароғон ҳаётимиз, коммунистик ахлоқимиз ҳар бир кишидан ҳалолликни, адолатпарварликни, ростгўйликни талаб қилади. Чунки ҳаром бор жойда — разиллик, адолатсизлик бор жойда — жар, ёлғон бор жойда — туҳмат бўлади. Башарият равнақига путур етказадиган бу иллат, афсуски, жамиятни орқага, фақат орқага судрайди. Ризқи рўзини тирноқ остидан қидирадиган фосиқлар тирақайлаши сомонхонагача бўлса ҳам, лекин уларнинг бир кунлик умри жамиятга жуда қиммат тушади. Булар «инсон хатодан холи эмас» дейилган ҳақиқатни писанд қилмай, бировларнинг пашшадек хатосини, камчилигини туядек қилиб кўтариб чиқадилар. Ҳолбуки, ҳар бир тоза ниятли кишининг муқаддас бурчи — йиқилганни устига чиқиб тепиш эмас, балки қўлтиғидан олиб турғизиш, яъни хатосини душманларча бўрттирмай, дўстларча тузатишдан иборатдир. Бу хил одамлар «жамиятни ёмонлардан тозалаяпман» деб айюҳаннос тортсалар ҳам, аслида сабл жонларининг ҳузурини деб азиз жонларни қурбон қилишни, демак, қилвирилик билан мартаба орттиришни кўзда тутадилар. Булар учун хато — жиноят. Тўғри, дўстлар кўрсатишгандан кейин ҳам такрорланаверадиган хато бора-бора жиноятга айланади. Лекин билмай қилиб қўйилган биргина хато учун одам бошини ейишга қасд қилиш — давримизнинг пок идеалига, одам-одамнинг дўсти дейилган ҳақиқатга суиқасд деган сўз.

«Инсон» дейилганда, унинг кўп ажойиб фазилатлари қаторида виждони билан иродаси ҳам кўз ўнгингга келади. Булардан айрилган киши инсонлик шони шарафидан ҳам айриладм, шунинг учун

Виждон қули,
Ирода беги бўл.

Яна бир тоифа одам бор. Бу хиллар ҳамма вақт ҳақли-ю, бошқалар ноҳақ. Ўзиникини маъқул билишади, бошқаникини ерга уришади. Донишмандми десангиз, гапларидан латта ҳиди келади. Шуниси ачинарлики, улар ғаниmат умрларини ғийбат билан ўтказиб, жамият нафи учун арзирли бирор нарса қилмайдилар. Қилсалар ҳам қўл учида, мендан кеттунча, эгасига етгунча, қабилида қиладилар. Агар қўлларига қил тушиб қолса, уни ҳам қирқ ёриб қийиқ қидирадилар. Булар ҳаётга, тўғри йўлдан бораётган тўғри одамларга қинғир кўз ойнак билан қарашга одатланиб қолганлар. На чора, дили қинғирнинг тили қинғир, дейдилар. Лекин биз уларга бундай дейишимиз керак:

— Одам бўламан десанг,
Тўғридан қинғир қидирма,
Қинғирдан тўғри қидир.

Шу ергача гапимиз турмушда адашган кичкина, оддий одамларнинг ножўя хулқи-атворлари устида борди. Келинг, катта амалга миниб олиб бурни кўпчиганлар ҳақида ҳам икки оғиз гаплашиб олайлик.

Мен бир куни катта идора олдида оғайнимни кўриб қолдим. Ҳамиша кулиб, чақ-чақ уриб юрадиган дилкаш одам эди у. Қарасам: қовоқлари осилган, ҳафсаласи пир.

— Ҳа, қовоғингдан қор ёғиб қопти, бурга тептими? — дедим, кулдиргим келиб.

Дўстим кулмади. Кўнглидагини айтса таъби яна баттар хира бўладигандай:

— Йўқ, ўзим, — деб қўя қолди.

Мен қўймадим.

— Йўқ, бир сир бор, яширяпсан. У тан олди.

— Ановининг олдига келувдим...

— «Анови» ким?

— Министр оғайнинг-да.

— Арз биланми?

— Гўрнимни! Бир кўриб кетай, деб.

— Хўш?

Дўстим жаҳлини зўрға босиб турган экан, бирдан портлаб кетди.

— Қабулхонасида икки соат ўтирсам бўладими! Қани энди киришга рухсат берса!

— Кутиб ўтирганингни билмагандир балки?

— Э, секретарини киргиздим: фалончи дўстингиз сизни кўргани келибди, денг деб.

— Хўш?

— Бугун қабул куним эмас, дебди.

Хохолаб кулиб юбордим.

— Сен ҳам хўп анойисан-да, эшигини очиб киравермайсанми!

— Очишга-ку очдим-а, лекин кирмадим. Остонадан туриб: «хайф сенга министрлик!» дедиму, эшигини тақ ёпиб чиқиб кетдим.

Биз уччаламиз ёшликда бирга ўқиган, кейинча бола-чақаларимиз билан бир-биримизникига борди-келди қилиб юрган жуда яқин, дилкаш ўртоқлар эдик. У министр бўлгандан кейин эски оғайниларини танимай қўйди. Кўча-кўйда ё бирон маросимда иттифоқо учрашиб қолсак, ўрта миёна гавдасини баланд тутиб, осилган қовоқлари остидан хўмрайиб қарайдиган кибрли кўзларининг қирини бир ташлаб ёнимиздан кеккайганича ўтиб кетаверар эди. Амал бурнига қурт тушириб қўядиган бундай одамлар вазифасида узоқ турмай, яна эски муҳитига, министрлигида танимай қўйган ошна-оғайнилари ёнига қайтиб келиши муқаррарлигини назардан қочириб, амалга бошқалардан юқорироқ бўлганим учун берилган мукофот деб қарайдилар. Ҳолбуки амал фазилат эмас, вазифа. Аммо уни фазилатга айлантириш одамлик қадр-қимматини биладиган кишиларнинггина қўлидан келади. Бизнинг бояқиш министримиз эса вазифасини фазилатга эмас, кибри ҳавога айлантирди. Оёқлари ерда юрса ҳам, калласи осмонда сузди. Лекин узоқ сузмади. Яқинда яна аввалги жойига тушди. Энди у бизни, эски оғайниларини кўрганда оғзи қулоқларига етиб тиржаяди, биздан олдин салом беради. Баъзи иллатлар тўғрисидаги гапимизга ҳазрати Навоийнинг мана шу ҳикматли сўзи билан хотима берсак:

Отанг боласи бўлма,
Одам боласи бўл!

МАШҒУЛОТЛАРГА ОЛДИНДАН ТАЙЁРГАРЛИК КЎРАЙЛИК

ПАРТИЯ МАОРИФИ СИСТЕМАСИДА ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ ОЛДИДАН

Партия ўқиши системасида машғулотларга қандай тайёргарлик кўрилмоқда? Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пропаганда ва агитация бўлими 2 сентябрда чақирган кенгаш қатнашчиларининг диққат-эътибори ана шу масалага қаратилган эди. Республика газеталари ва журналлари, радио ва телевидение вакиллари коммунистларнинг марксча-ленинча билим олиш системасига тингловчиларни тортиш соҳасида партия ташкилотлари олиб бораётган ишларни ҳар тарафлама ёритиш тўғрисида фикрлашиб олдилар.

Революцион назарияни пропаганда қилиш масалалари билан шуғулланувчи журналистларнинг ана шу учрашувида бошланғич сиёсий мактабларда, марксизм - ленинизм асосларини ўрганиш мактабларида, партия-хўжалик активлари учун мўлжалланган шаҳар ва район мактабларида, кечки университетларда сиёсий билим олишнинг кенг имкониятларини матбуотда, радио ва телевидение орқали кенг тушунтириш муҳим эканлиги таъкидлаб ўтилди. Проблем, методологик семинарлар ва мустақил ўқишнинг бошқа турлари тўғрисида ҳам гапириб ўтиш керак. Меҳнаткашларнинг кенг табақалари ўртасида оммавий-сиёсий пропагандани уюштириш тўғрисидаги материалларни ёритиш лозим.

Кенгаш қатнашчилари редакцияларнинг планлари билан ўртоқлашиб олдилар. Дастлабки пайтларда партия ўқиши системасига тингловчиларни тортишда партия ташкилотлари олиб бораётган ишларни кенг ёритиш, пропагандистлар билан методик иш олиб бориш маркази бўлиб қолган сиёсий маориф уйлари ва кабинетларининг тажрибасини ёйиш кўзда тутилади. Газета ва партиявий журналлар назарий материалнинг мазмунини ҳар бир тингловчининг онгига етказган, унда фанга чуқур қизиқиш уйғота олган, сиёсий адабиёт устида мустақил ишлашга ўргатган энг яхши пропагандистларнинг тажрибаси ҳақида ҳикоя қилиб берадилар. Марксча-ленинча фанни мустақил ўрганувчилар учун методик маслаҳатлар, ўқув программасининг тегишли темалари юзасидан назарий мақолалар ёритилади. Комсомоллар ва ёшлар сиёсий ўқиши системасида машғулотларни бошлашга қандай тайёргарлик кўрилаётганини ёритиб бориш ҳам муҳимдир. Редакцияларнинг планларида оммабоп лекторийлар ва халқ университетларининг иши тўғрисида, ўтказиладиган савол ва жавоб кечалари ва оммавий сиёсий пропаганданинг бошқа формалари тўғрисида мақолалар, хабарлар, суҳбатлар бериб бориш кўзда тутилади.

Кенгашда республика пойтахтидаги бир қанча партия комитетлари пропаганда ва агитация бўлимларининг ходимлари сўзга чиқдилар. Улар партия ўқиши системасига тингловчиларни жалб қилиш тўғрисида гапириб бердилар, матбуот, радио ва телевидение органларига қарата танқидий фикрларни айтдилар, машғулотларга тайёргарликнинг боришини кенгроқ ёритишни илтимос қилдилар.

(ЎзТАГ).

Республикамизнинг пойтахти Тошкент шаҳри кенгайиб боряпти. Унинг атрофида янги уй-жой массивлари қурилиши авж олдириб юборилди. Суратда: Чилонзор массивида янги очилган Муқимий кўчасининг чап томонида тикланган уй-жой биноларини кўриб турибсиз.

Л. Глауберзон фотоси.

ЮБИЛЯР БИЛАН УЧРАШУВ

Ўзбек совет адабиётининг тўнғич авлодига мансуб яна бир ёзувчимиз — Собир Абдулланинг туғилганига 60 йил тўлди.

Яқинда Қўқон шаҳридаги Муқимий номли маданият ва истироҳат боғининг ёзлик театри биносида жамоатчиликнинг юбиляр билан учрашув кечаси ўтказилди. Кечада юбилярнинг ҳамкасблари — Ҳамид Ғулом, Адҳам Раҳмат ўртоқлар Собир Абдулланинг ҳаёти, ижодий фаолияти ҳақида гапирдилар.

Шундан сўнг Қўқон шаҳар олий ўқув юрти студентлари, мактаб ўқувчилари, саноат корхоналарининг ишчилари, ишлаб чиқариш илғорлари кекса адибни туғилган куни билан қизғин табрикладилар.

Кеча охирида Собир Абдулла сўзга чиқиб, ўз номига айтилган илиқ сўзлар ва истаклар учун миннатдорчилик билдирди ва ўз ижодий ишлари, режалари ҳақида гапирди.

Б. НОСИРОВ,
Р. ОТАЖОНОВ.

ҲАРБИЙ ХИЗМАТ — МУҚАДДАС БУРЧ

ЯНГИ ПОСБОНЛАР

Совет халқи Ленин партияси раҳбарлигида КПСС XXII съезди қарорларини бажармоқда. Ватанимиз экономикаси, маданияти, фан-техникасини тобора ривожлантириб, коммунизм байроғини тобора баланд кўтармоқда.

Халқимиз коммунистик қурилишнинг улуғвор программасини мураккаб вазиятда амалга ошираётир. Чунки, янги уруш оловини ёқаётган империалистлар тиш-тирноғигача қуролланиб, тағин дарё-дарё қон оқизишдек қора ният билан юрибдилар.

АҚШ империалистлари ва уларнинг тажовузкор иттифоқчилари Жанубий Вьетнамда уруш қилмоқдалар. Вьетнам Демократик Республикасининг шаҳар, қишлоқларини ёвузларча ўққа тутмоқдалар. Доминикан республикасида ҳарбий интервенцияни, Кубага қарши фитнани давом эттирмоқдалар, инсониятга қарши энг даҳшатли термоядро урушини тайёрламоқдалар. Империалистик давлатларнинг ҳарбий авантюраси хавфи авж олмоқда.

Шундай бир вазиятда СССР Қуролли Кучлари, мамлакатимиздаги барча халқлар тинчлик душманларининг ҳар қандай ҳийла-найрангларига қарши ҳушёр турибдилар. Улар тинч меҳнат, осуда ҳаётимиз посбонидирлар.

Партия билан халқ Ватанимиз Қуролли Кучлари жанговар қудратини тобора ошириш ҳақида ҳамиша меҳрибонлик қилмоқдалар. Кейинги йилларда СССР Қуролли Кучлари тағин ҳам қудратлироқ бўлиб қолди. Мамлакатимизда фан, техниканинг мислсиз тараққиёти туфайли Совет Қуролли Кучлари сафида катта ўзгаришлар юз берди. Атом ва водород қуроли совет халқи қўлида тинчлик учун, мудофаа ишини мустаҳкамлаш учун хизмат қиляпти.

СССР Конституциясига ва умумий мажбурий ҳарбий хизмат тўғрисидаги Қонунга мувофиқ шавкатли Совет Қуролли Кучлари сафига ҳар йили навқирон солдатлар, чақириқ ёшидаги йигитлар келиб туради. Улар ўзларидан катта ўртоқлари—белгиланган хизмат муддатини ўтаб, уйга қайтиб кетаётган солдатлар, матрослар, сержантлар ва старшиналарнинг шонли эстафетасини қабул қиладилар.

Бизда Қуролли Кучлар ва халқ якдилдир. Армиямиз халқимизга хизмат қилади. Совет кишилари Қуролли Кучлар сафида хизмат қилиш билан фахрланадилар. Ўзларининг муқаддас бурчларини ўташни, Ватан, халқ, Коммунистик партия ишончини оқлашни бахт деб биладилар. Социалистик Ватан хавфсизлигини ҳимоя қилишнинг нақадар муҳимлигини чин юракдан ҳис этадилар.

Ҳозирги замон жанговар техникасини мукаммал билиш учун юксак маънавий ва жанговар фазилатларга эга бўлиш, техника билимларини яхши билиш, жисмоний жиҳатдан соғлом бўлиш, Ватанга сидқидилдан интизом билан ҳалол хизмат қилиш керак.

ССР Иттифоқи мудофаа Министрининг хизмат муддатини ўтаган ҳарбий хизматчиларни СССР Қуролли Кучлари сафидан бўшатиш ва навбатдаги ҳақиқий ҳарбий хизматга ёши етган кишиларни чақириш тўғрисидаги буйруғи эълон қилинди.

Совет Ўзбекистонининг ёшлари ҳам бу буйруқни мамнуният, тўлқинланиш билан кутиб олдилар.

Партия, ҳукумат раҳбарлигида республика партия ташкилотлари, ҳарбий комиссариатлар, комсомол ташкилотлари, спорт жамиятлари ва ташкилотлари, соғлиқни сақлаш, маориф органлари, ДОСААФ ҳақиқий ҳарбий хизматни ўташга борадиган ёшлар жисмоний, маънавий жиҳатдан мустаҳкам, ўз муқаддас бурчларини шараф билан ўташга қодир бўлишлари учун кўп иш қилдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети Армия ва Флотда хизмат қилишга чақириладиган ёшларни яхши тайёрлаш мақсадида кўчма Қизил байроқ таъсис этган эдилар. Бултур Андижон область бу байроқни олишга муваффақ бўлди. Ҳозир республиканинг барча областларида чақириқ ёшидаги ёшларни намунали тайёрлаш учун социалистик мусобақа авж олиб кетди.

Тошкент, Андижон, Фарғона, Қашқадарё, Хоразм областларида ёшларни чақириққа тайёрлаш иши яхши йўлга қўйилган.

Тошкент шаҳридаги «Ташсельмаш», кабель заводларида чақирилаётган ёшларнинг ҳаммаси ГТО значоклари олган, уларнинг индустриал мутахассислиги бор, кўплари коммунистик меҳнат зарбдорларидир.

Кўпгина ёшлар «зангори кема» дарғалари бўлиб, пахта майдонларида ўзларини кўрсатишган. Ўзбекистон ССРнинг кўпгина шаҳар ва районларида «Чақирилувчилар куни»ни ўтказиш республика меҳнаткашларининг традицион байрами бўлиб қолди.

Меҳнаткашлар ва чақирилувчи ёшлар «Чақирилувчилар куни»ни ёшларнинг Ватан ҳимоясига тайёргарлигини намойиш қиладиган кўрик куни деб нишонламоқдалар. Спорт мусобақалари ҳарбий ўйинлар, жангчилар, уруш ветеранлари билан учрашувлар, чақирилувчи ёшлар ота-оналарининг йиғилишлари ўтказилмоқда.

Ленин партияси раҳбарлигида буюк тарихий ғалабани қўлга киритган, уруш оташларида тобланган ватандошларимиз, гвардиячи кексалар анъанасини муқаддас билишимиз, бу жанговар шонли традицияни давом эттиришимиз керак.

Улуғ Ватан уруши даврида ўзбекистонлик кўпгина ҳамшаҳарларимиз фронт майдонларида мисли кўрилмаган мардлик, қаҳрамонлик намунасини кўрсатдилар. Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари Самиғ Абдуллаев, Николай Палагушчин, Рэм Афзалов, Владимир Карпов, Алексей Қурбонов, Абсаттор Раҳимов, Василий Рибалка, Михаил Шипицин сингари кўпгина мард ўғлонлар ажойиб жасорат намунасини кўрсатдилар.

Ҳақиқий ҳарбий хизматни ўташга чақирилаётган ёшлар ўз бурчларини бажаришда ота-боболарининг, акаларининг тўкилган табаррук қонларини муқаддас билишлари, жанговар шуҳратнинг муносиб ворислари бўлишлари керак. Биз ўзбек халқининг атоқли фарзанди, ўз ҳаётини совет кишиларининг озодлиги, бахт-саодати учун бағишлаган, Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал Собир Раҳимовнинг номини ифтихор билан тилга оламиз.

Ёшлар, қаҳрамонлардан ўрганинг, Улуғ Ватан уруши фронтида мардлик, жасурлик, Коммунистик партия, Ватан, халқ ишига садоқат билан хизмат қилган кишиларга муносиб бўлинг!

Совет кишисининг Ватанга бўлган муҳаббати қандай бўлиши тўғрисида М. И. Калинин бундай деган эди:

«Биз СССРдаги барча меҳнаткашларни оташин ватанпарварлик руҳида, Ватанига чексиз меҳр-муҳаббат руҳида тарбияламоғимиз керак. Мен мавҳумий-илоҳий муҳаббат тўғрисида эмас, балки душманларга нисбатан ҳеч қандай шафқат билмайдиган астойдил муҳаббат тўғрисида гапирмоқдаманки, бу муҳаббат Ватан учун ҳеч қандай қурбон олдида сусаймайди».

Социалистик мамлакатга чексиз меҳр-муҳаббат, садоқат руҳида тарбияланиб, камол топган Ўзбекистоннинг ёш ватанпарварлари севикли ватанимиз посбонлари бўлиш, ўз муқаддас бурчларини шараф билан ўташ учун ҳалол хизмат қиладилар.

Ҳар бир коллектив, ҳар бир оила ўзи тарбиялаган йигитни Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти сафига узатаркан:

— Садоқат билан, шараф билан хизмат қил, жанговор ва сиёсий тайёргарлик аълочиси бўл, ҳарбий интизомга риоя қил, Ватанимизга қасд қиладиган империалист-тажовузкорларни ер билан яксон қилишга ҳамиша тайёр тур! — дейди.

Чақириқни уюшқоқлик билан ўтказиш, чақириқ пунктларида ёшлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш, ҳарбийга чақирилган кишиларнинг оилаларига бериладиган енгилликларни тушунтириш, колхозларда, совхозларда, муассасаларда, корхоналарда йигитларни меҳрибонлик билан узатиб қолиш керак.

Ҳарбий хизмат муддатини ўтаган кечаги солдатларни тантанали кутиб олиб, уларни уй-жой билан таъминлаш, кўнгилга хуш келадиган ишга жойлашишларига, ижодий меҳнат қилишларига кўмаклашиш зарур.

Республика меҳнаткашлари ёш ватанпарварларга сиҳат-саломатлик тилаш билан бирга, улар Ватанга садоқат билан хизмат қиладилар. деб ишонадилар.

Полковник **И. КУРГУЗОВ**,

Ўзбекистон республика ҳарбий комиссариати сиёсий бўлимининг бошлиғи.

СИЗНИ ҚИЗИҚТИРГАН САВОЛЛАР

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»НИНГ ФИЗКУЛЬТУРА ВА СПОРТ БЎЙИЧА «СПРАВКА БЮРОСИ»

САВОЛ: — «Пахтакор» командаси қачон ташкил топган ва чемпионатдаги эгаллаган ўринлари ҳамда тренерларини айтиб беролмайсизми?

ЖАВОБ: — «Пахтакор» командаси «Пахтакор» қишлоқ спорт жамияти ташкил топгандан кейин, яъни 1956 йилда мамлакат биринчилиги учун «Б» класси иккинчи зонасида катнашиб 13-ўринни эгаллади. 1957 йилги чемпионатда учинчи зонада 10-ўринни, 1958 йили бешинчи зонада 4-ўринни, 1959 йилда 4-ўринни олди. «А» классида эса 1960 йилдан бошлаб қатнаша бошлади. Кучлилар группасидаги эгаллаган ўринлари: 1960 йил — 14-ўрин, 1961 йил—10-ўрин, 1962 йил—6-ўрин, 1963 йил — 20-ўрин, 1964 йил — иккинчи лигада 3-ўрин. Бу йил ..?!

Командага 1956 йилдан бери Л. Ольшанский, А. Келлер, Г. Качалин, А. Абрамов, Б. Набоков, М. Якушин каби тренерлар раҳбарлик қилишди.

САВОЛ: — Жаҳонда энг кучли команда қайси?

ЖАВОБ: — Жаҳонда энг кучли команда ҳозирда Бразилия терма командаси ҳисобланади. Бразилияликлар Швеция ва Чилида ўтказилган жаҳон чемпионатларида ғолиб чиқиб, олтин медалга сазовор бўлганлар.

САВОЛ: — Футбол бўйича биринчи халқаро учрашув қаерда ва қайси командалар ўртасида бўлган?

ЖАВОБ: — Дастлабки халқаро ўртоқлик учрашуви Англияда 1872 йили Англия ва Шотландия терма командалари ўртасида бўлган.

САВОЛ: — Пахтакорчи Г. Красницкий ҳисобида қанча гол бор?

ЖАВОБ: — Г. Красницкий «А» класси матчларида рақиб дарвозасига жами 64 та тўп киритди. Ўтган йили иккинчи лигада киритган 16 та гол бунга кирмайди.

САВОЛ: — Баландликка сакраш бўйича жаҳон рекорди кимга қарашли?

ЖАВОБ: — Спортнинг бу турида совет спортчиси Валерий Брумелга тенг келадиган рақиб йўқ. Америкалик Д. Томас ҳам совет спортчисига тан берган. В. Брумель 2 метр 28 сантиметр баландликдаги планкадан сакраб ўта олган.

САВОЛ: — Узунликка сакраш бўйича жаҳон рекорди неча метр?

ЖАВОБ: — 8 метр 31 сантиметр. Бундай узоқликка И. Тер-Ованесян сакраган.

САВОЛ: — 100 метрга югуришда жаҳон рекорди ва СССР рекордлари автори ва натижаларини айтиб беролмайсизми?

ЖАВОБ: — Жаҳон рекорди 10 секундга тенг. СССР рекорди эса Э. Озолинга қарашли бўлиб, 10,2 секундга баробар. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки бу рекорд Тошкентда, «Пахтакор» стадионида ўрнатилган.

Жаҳон воқеалари
КЕЧА, БУГУН, ЭРТАГА,

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

Атом қуроли эмиш...

Бонн. Ғарбий Германиядаги «Байерн-курир» газетаси бундесверни атом қуроли билан қуроллантиришни талаб қилмоқда. Бу газетанинг бош мақоласида, Германия Федератив Республикасининг территориясида ядро қуроли жойлаштирилиши ва бу қурол немисларнинг ўзи қатнашадиган ташкилот ихтиёрига бериб қўйилиши керак, дейилади. «Байерн-курир» бу фикрга Штраусдан сўнг христиан демократик союз раиси Аденауэр, кейинроқ эса федерал канцлер Эрхард ҳам қўшилганлигини таъкидламоқда.

Молиявий мушкулликлар

Лондон. Молия министрлиги эълон қилган хабарда айтилишича, Англиянинг олтин ва валюта запаслари шу йил август ойида 24 миллион фунт стерлинг миқдорида камайиб, 923 миллион фунт стерлингни ташкил этган. Англия хазинасининг аҳволи ҳукуматнинг ички истеъмолни жуда қаттиқ тежашга ва чеклашга қаратилган кейинги чора ва тадбирлари ҳозирча сезиларли натижалар бермаганлигини кўрсатиб турибди.

Нарх-наво ошмоқда

Копенгаген. Бу ерда нон, сут, маска мой, пишлоқ, чўчқа ва мол гўшти, бошқа озиқ-овқат маҳсулотларининг нархлари яна ошганлиги эълон қилинди. «Аттуальт» газетасининг ёзишига қараганда, нарх-наво кўп марталаб ошганлиги натижасида, масалан, кейинги тўрт йил ичида маска мой 28 процент қимматлашган.

Кончиларга қарши қўшин

Нью-Йорк. Боливиянинг ҳукмрон ҳарбий хунтаси кончиларнинг келгуси ҳафтага белгиланган умумий забастовкасига халақит бериш учун Катави ва «Сигло-Вейнте» қалайи конларига ҳарбий қисмлар юборди. «Нью-Йорк таймс» газетасининг мухбири Ла-Пасдан ана шу ҳақда хабар беради.

Муносиб эътироз

Ғарбий Берлин. Томошабинлар «Капитоль» кинотеатрида намойиш қилинаётган «Команда Вьетнамда» деган Америка фильмини норозилик хитоблари билан кутиб олдилар. Фильмда АҚШ Вьетнам халқига қарши олиб бораётган разил урушни оқлаш ва бўяб кўрсатишга уринилмоқда. Томошабинларнинг норозилиги натижасида фильмни намойиш қилиш тўхтатилди.

Тинчликни таъминлаш мақсадида

Қоҳира. Бирлашган Араб Республикаси билан Саудия Арабистони ўртасида Яманда тинчликни таъминлаш билан шуғулланувчи комитет тузиш, шунингдек Бирлашган Араб Республикасининг Президенти Носир ва Саудия Арабистони короли Файсал Жаддаде имзолаган битимга мувофиқ қўшма ҳарбий контроль комиссиялари тузиш тўғрисида бир фикрга келинди. Яқин кунларда комиссия ўз вазифаларини бажаришга киришади.

Мексика конгрессида

Мехико. Президент Диас Ордас Мексика миллий конгрессининг сессиясида сўзга чиқиб, мамлакатнинг бир йиллик иқтисодий ривожланишига якун ясади. У айтдики, маълум даражада муваффақиятларга эришилди.

Президент Доминикана Республикасидаги воқеалар тўғрисида гапириб, Мексиканинг аралашмаслик ва халқларнинг ўз тақдирларини ўзлари ҳал қилиш принципларига асосланган позициясини таъкидлаб ўтди. У, Мексика Америкааро қуролли кучлар тузилишига қаршидир, деди. (ТАСС).

ШАРМАНДАЛИК

ВАШИНГТОН, 2 сентябрь. ТАСС мухбири **В. Вашедченко** хабар беради:

Давлат департаментининг вакиллари яна шарманда бўлди. Бу сафар уларни Марказий разведка бошқармасидаги мўътабар шахслар «қўлга туширди». Дипломатия соҳасидаги бу шармандагарчилик ер куррасининг икки жойида — Сингапурда ва Вашингтонда рўй берди.

31 июлда Сингапур бош министри Ли Куан Юв матбуот конференциясида гапириб, Америка агентлари 1960 йилда унга уч миллион доллар пора бермоқчи бўлганларини, бу пора эвазига агентлар Американинг Марказий разведка бошқармаси агентларидан бири маҳфий ахборотни сотиб олишга уринаётганида қўлга тушганлигини ва уни Сингапур хавфсизлик органлари фош қилмаслиги кераклигини талаб этганликларини айтди. Ли Куан Юв Америка агентлари мени сотиб олишга уриниш билан мени ҳақорат қилдилар, деди.

Американликлар дарров бу хабарни «рад қилишга» киришдилар. Американинг Куала-Лампурдаги (Малайзия) элчиси Жеймс Д. Белл сира пинагини бузмай, Сингапур бош министрининг бу гапини нуқул ёлғон деб эълон қилди. Орадан бир неча соат ўтгач, давлат департаментининг расмий вакили Р. Макклоскини саҳнага чиқаришди, у ҳам Сингапур бош министрининг гапини «қатъиян рад» қилди.

Бироқ, Вашингтон расмий доираларининг шармандагарчиликдан шундай йўл билан қутулиш учун қилган уринишлари муваффақиятли бўлиб чиқмади. Бош министр Ли Куан Юв ёлғончи бўлиб қолишни сира истамай, яна журналистлар билан учрашди, уларга 1961 йил 15 апрелда ёзилган ва АҚШ давлат секретари Д. Раск қўл қўйган хатни ўқиб берди. Шу хатда АҚШ давлат секретари Марказий разведка бошқармаси агентларининг уятсиз ҳаракатлари учун Сингапур бош министридан расмий равишда кечирим сўраган эди. Д. Раск бош министрни пора бериб сотиб олишга ҳаракат қилинди, деган айбни бўйнига олиб, шу муносабат билан ўзининг афсусланганлигини изҳор қилган эди.

Шундан сўнг давлат департаментининг вакили Р. Макклоски жуда ҳам ўнғайсиз аҳволда қолганлиги очиқ кўриниб турибди. У, яна баёнот беришга, аммо бу баёнотда бошқача гапни айтишга мажбур бўлди. Бу сафар Р. Макклоски давлат секретари Д. Раскнинг Сингапур бош министрига кечирим сўраб хат юборганлигини тасдиқлади ва кеча давлат департаментининг «раддия» эълон қилганлиги хато иш бўлган эди, деб эътироф қилди. Р. Макклоски, бизга ахборот берган кишилар бундан тўрт ярим йил муқаддам бўлиб ўтган воқеанинг тафсилотларидан бехабар эканлар, деган мужмал гапни айтишга мажбур бўлди.

Марказий разведка бошқармасининг агентлари қилган шармандали иш учун бу сафар ҳам АҚШ давлат департаменти уялишга мажбур бўлди. Бунақа шармандагарчилик кўп марталаб такрорланмоқда.

КАПИТАЛ ВА ИНСОН ТАҚДИРИ

ХЎЖАЙИН РОҲАТДА-Ю, ИШЧИЛАР...

Бу гал жаноб Феличе Рива қаерга бориб дам олишни ўйлаб ҳам ўтирмади: уни на тоғлар, на зилол Ривьера қизиқтирарди. У Турин шаҳридан мумкин қадар узоқроққа кетгиси келарди. Рива кераклы нарсаларни чемоданга жойлади-ю, ғойиб бўлди. Италиянинг бутун полицияси оёққа турди. Ниҳоят Ривани топдилар. Сардиния қирғоқлари яқинида сузиб юрган ҳашаматли яхтани полиция кўриб қолди. Жаноб Феличе ана шу яхтада кино артистка билан бирга дам олиб юрган экан!..

Хўш, жаноб Феличе Ривани нега полиция қидириб қолди? Гап шундаки, Рива Турин яқинидаги «Катонефичи» тўқимачилик фабрикасининг эгасидир. У шу йил апрель ойидан буён фабрика ишчиларига бир лира ҳам маош тўлагани йўқ. Саккиз минг тўқимачи ва уларнинг оилалари беш ойдан буён очликдан боши чиқмаяпти. Хўжайин эса бемалол сайр қилиб юрибди.

Касаба союзнинг ўзбошимчаликни тўхтатиш тўғрисидаги талабларини Рива юзсизлик билан рад этди. Касаба союз ташкилотлари ёрдам сўраб ҳукуматга мурожаат қилдилар, бош министр Моро ва бошқа ҳукумат аъзоларига телеграмма юбордилар, бироқ улар жавоб қайтармадилар. Жазосиз қолаётганини кўрган корчалон акционерларнинг пулларини ўзининг шахсий жамғармаси сифатида Швейцарияга ўтказиб, ўзи дам олгани жўнаб қолди.

Шундан сўнг акция эгалари типирчилаб қолишди. Юз берган аҳволдан хавотирга тушган Турин маҳаллий маъмурлари ҳукуматдан тегишли чора кўришни сўрадилар. Шундан сўнггина ғойиб бўлиб қолган фабрика эгасини қидириб топиш тўғрисида Римдан кўрсатма келди.

Маъмурлар иш ташлаган тўқимачиларни, корхона давлат ташкилотлари томонидан «маблағ билан вақтинча таъминланади», деб тинчитишга уринмоқдалар. Лекин бу ваъдаларга ҳеч ким ишонмайди. Саноат корхоналари раҳбарлари федерациясининг фатвоси билан қабул қилинган ҳукумат планларида тўқимачилик саноатида банд бўлган ишчилар сонини 40-50 минг кишига камайтириш кўзда тутилган бўлса, бу ваъдаларга ким ҳам ишонади, дейсиз!

Коммунистик ва социалистик партиялар, Пролетар бирлиги итальян социалистик партияси Турин федерацияси ҳамда мамлакатнинг таниқли сиёсий ва жамоат арбоблари йигирма бешинчи августда забастовкачиларнинг талабларини қўллаб-қувватладилар. «Катонефичи» тўқимачилари курашни охиригача давом эттиришмоқчи.

Э. ПАНОВ,
АПН мухбири.

ЁШ ЁЗУВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ёш ёзувчиларининг республика семинар-кенгаши шу йил 8 сентябрь куни эрталаб соат 11 да Ҳамид Олимжон номидаги Адабиётчилар уйида (Братская, 29) очилади.

Барча ёш ёзувчиларни ва қизиққан ўртоқларни таклиф этамиз.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи,
ЎзЛКСМ Марказий Комитети.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

ТИНГЛАНГ ТОМОША ҚИЛИНГ

РАДИО

5 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.03, 8.15, 19.00, 19.10, 19.50 — Сўнгги ахборотлар.

6.15 — Тонги концерт, 6.45 — Гимнастика. 7.30 — Эшиттиришлар программаси. 7.40 — Ота-оналар учун. 8.25 — Бутуниттифоқ нефть ва газ саноати кунига бағишланган концерт.

9.15 — «Совет Ўзбекистони», 9.23 — «Правда Востока», 9.53 — «Ҳақиқати Ўзбекистон» газеталарининг обзори.

9.30 — Рақс куйлари, 10.30 — Шарқ куйлари. 11.10 — Янги фильмлар (рус.). 11.25 — Ҳарбий хизматга чақирилувчилар куни. (рус.). 12.15 — Эрталабки салом (Москва). 13.00—Чорвадорлар учун концерт. 13.30 — Эстрада оркестрлари концерти, 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун, 15.20 — «Дугоналар», 16.00 — «Номаълум киши» спектакли монтажи, 18.00 — «Ёшлик» радиостанциясининг Ҳарбий хизматга чақирилувчилар кунига бағишланган эшиттириши (ўзб.), 18.40— Адабий эшиттириш, (қоз), 19.20— Музикали салом. 20.00 — Кулги кечаси. 21.20 — ҳарбий хизматга чақирилувчилар куни (ўзб). 22.00 — Дунё харитаси олдида, 22.10 — Рақсга таклиф. 22.30— «СКА» (Ростов-дон) — «Пахтакор» (Тошкент) командалари ўртасида футбол, 23.15 — Оқшом қўшиқлари.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

5 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 12.00 — **Кўринмас Пети** (мультфильм).

Ўзбек тилида: 13.10 — **Гўзал нақшлар** (мактаб ўқувчилари учун), 13.30 — **Музика командасининг йигитлари** (бадиий фильм). 17.00 — **Билмасвой ўқиш шаҳрида** (болалар учун), 17.25 — **Телевизион янгиликлар.**

Рус тилида: 17.40 — **Тинчлик суратини чизаман** (кинофильм). 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.15 — **Бугун — ҳарбий хизматга чақирилувчилар куни,** 18.25 — **Реклама ва эълонлар,** 18.30 — **Шиша одамчалар сири** (илмий-оммабоп фильм).

Ўзбек тилида: 18.50 — **Оталар сўзи—ақлнинг кўзи** («Ёшлик» студияси).

Рус тилида: 19.30— **Бутуниттифоқ нефть ва газ саноати куни,** 19.50— **Эстрада концерти,** 21.00— **Кун янгиликлари** (киножурнал), 21.10 — **Қуёнча** (кинокомедия).

22.10 — **Эртага телевизор экранида.**

Ўзбек тилида: 22.35 — **«Оқ олтин» карвон-карвон,** 22.50 — **Концерт** (ўзбек куйларидан).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

6 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.20 — **Бизнинг мактабда** (мактаб ўқувчилари учун), 18.40 — Л. Виейра. **Матеус костюми** (телетеатр), 19.10 — **Муҳаббат ва инсоний қалб куйчиси** (Собир Абдулла туғилган куннинг 60 йиллиги олдидан).

20.40 — **Эртага телевизор экранида.**

Рус тилида: 20.45 — **Телевизион янгиликлар,** 21.00 — **Ватанимизнинг бўлажак посбонлари** (Совет Армияси жангчилари учун). 21.20 — **Танишинг** (адабий эшиттириш).

21.50 — **Сўнгги янгиликлар** (ўзбек, рус тилларида).

Рус тилида: 22.05 — **Вальтер Френцель** (телевизион бадиий фильмнинг 3-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — А. Н. Островский. **Бўрилар ва қўйлар** (фильм-спектакль).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

№ В. 208. ИНДЕКС 64543. Р. 10101.